

It-politik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2017/18:47 Hur Sverige blir bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter – en skrivelse om politikens inriktning och regeringens skrivelse 2017/18:54 Riksrevisionens rapport om regeringens insatser för att uppfylla det bredbandspolitiska målet till handlingarna och avslår de motionsyrkanden om bl.a. digital allemansrätt och resfri kommunikation m.m. som har väckts med anledning av skrivelse 2017/18:47.

Utskottet anser vidare att riksdagen bör avslå övriga motionsyrkanden främst med hänvisning till genomförda insatser och pågående utrednings- och beredningsarbete. Motionerna handlar bl.a. om digitaliseringens möjligheter, tillgång till elektronisk kommunikation och teknikskiftet i det fasta telefontätet.

I betänkandet finns tolv reservationer (M, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Skrivelse 2017/18:47 Hur Sverige blir bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter – en skrivelse om politikens inriktning.

Fyra yrkanden i en följd motion.

Skrivelse 2017/18:54 Riksrevisionens rapport om regeringens insatser för att uppfylla det bredbandspolitiska målet.

Cirka 40 motionsyrkanden om it-politiska frågor från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Digitaliseringens möjligheter	7
Tillgång till elektronisk kommunikation	19
Teknikskiftet i det fasta telefontätet.....	35
Statens innehav av digital infrastruktur	38
Särskilt om 700 MHz-bandet.....	40
Vissa konkurrensfrågor	42
Nätneutralitet.....	45
Integritet och elektronisk kommunikation.....	47
Reservationer	50
1. Digitaliseringens möjligheter, punkt 1 (C)	50
2. Digitaliseringens möjligheter, punkt 1 (V)	51
3. Digitaliseringens möjligheter, punkt 1 (L)	52
4. Mål och bestämmelser om lägsta bredbandshastighet, punkt 2 (L)	53
5. Tillgång till it-infrastruktur, punkt 3 (M, C, L, KD)	54
6. Bredbandsstöd, punkt 4 (M)	55
7. Bredbandsstöd, punkt 4 (C)	56
8. Bredbandscoordinatorer, punkt 5 (KD)	56
9. Teknikskiftet i det fasta telefontätet, punkt 6 (M, C, L, KD)	57
10. Statens innehav av digital infrastruktur, punkt 7 (M, C, L, KD)	58
11. Särskilt om 700 MHz-bandet, punkt 8 (C, L, KD)	59
12. Nätneutralitet, punkt 10 (C).....	59
Särskilt yttrande	61
Bredbandsstöd, punkt 4 (L)	61
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	62
Skrivelse 2017/18:47.....	62
Följdmotionen	62
Skrivelse 2017/18:54.....	62
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	62

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Digitaliseringens möjligheter

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:468 av Lars-Arne Staxäng (M),

2017/18:1788 av Kristina Yngwe (C) yrkande 5,

2017/18:2194 av Hanna Westerén (S),

2017/18:2655 av Carl Schlyter (MP) yrkande 2,

2017/18:2902 av Edward Riedl (M),

2017/18:2941 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 3,

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 45,

2017/18:3758 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 16.2,

2017/18:3820 av Mikael Jansson och Jonas Millard (båda SD) yrkande 2 och

2017/18:3941 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 4 och
lägger skrivelse 2017/18:47 till handlingarna.

Reservation 1 (C)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (L)

2. Mål och bestämmelser om lägsta bredbandshastighet

Riksdagen avslår motion

2017/18:3941 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkandena 1–3.

Reservation 4 (L)

3. Tillgång till it-infrastruktur

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:151 av Said Abdu (L) yrkande 1.1,

2017/18:551 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5.2 i denna del,

2017/18:673 av Lars Eriksson m.fl. (S),

2017/18:924 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkande 5,

2017/18:1368 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2017/18:2029 av Anette Åkesson (M) yrkande 2,

2017/18:2137 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),

2017/18:2197 av Monica Haider och ClasGöran Carlsson (båda S),

2017/18:2198 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S) i denna del,

2017/18:2256 av Anette Åkesson m.fl. (M) yrkandena 1 och 5,

2017/18:2723 av Lotta Olsson (M),

2017/18:3411 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 5,

2017/18:3462 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 28 i denna del,

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 44,

2017/18:3741 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 16,

2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 4 och

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 12 och

lägger skrivelse 2017/18:54 till handlingarna.

Reservation 5 (M, C, L, KD)

4. Bredbandsstöd

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:817 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2017/18:3833 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 47 och

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkandena 4 och 5.

Reservation 6 (M)

Reservation 7 (C)

5. Bredbandskoordinatorer

Riksdagen avslår motion

2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD) yrkande 57.

Reservation 8 (KD)

6. Teknikskiftet i det fasta telefnätet

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:551 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5.2 i denna del,

2017/18:2024 av Maria Plass (M),

2017/18:2198 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S) i denna del,

2017/18:3145 av Betty Malmberg (M),

2017/18:3462 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 28 i denna del,

2017/18:3758 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 32 och

2017/18:3894 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 23.

Reservation 9 (M, C, L, KD)

7. Statens innehav av digital infrastruktur

Riksdagen avslår motion

2017/18:3894 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 22.

Reservation 10 (M, C, L, KD)

8. Särskilt om 700 MHz-bandet

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3462 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 28 i denna del,

2017/18:3758 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 27 och

2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD) yrkande 56.

Reservation 11 (C, L, KD)

9. Vissa konkurrensfrågor

Riksdagen avslår motion

2017/18:2256 av Anette Åkesson m.fl. (M) yrkandena 2 och 3.

10. Nätneutralitet

Riksdagen avslår motion

2017/18:3756 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 7.

Reservation 12 (C)

11. Integritet och elektronisk kommunikation

Riksdagen avslår motion

2017/18:1562 av Jörgen Warborn (M).

Stockholm den 15 mars 2018

På trafikutskottets vägnar

Karin Svensson Smith

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Svensson Smith (MP), Jessica Rosencrantz (M), Pia Nilsson (S), Suzanne Svensson (S), Edward Riedl (M), Lars Mejern Larsson (S), Tony Wiklander (SD), Leif Pettersson (S), Boriana Åberg (M), Per Klarberg (SD), Nina Lundström (L), Emma Wallrup (V), Robert Halef (KD), Johan Andersson (S), Teres Lindberg (S), Erik Ottoson (M) och Daniel Bäckström (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2017/18:47 Hur Sverige blir bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter – en skrivelse om politikens inriktning och en motion som väckts med anledning av skrivelsen samt skrivelse 2017/18:54 Riksrevisionens rapport om regeringens insatser för att uppfylla det bredbandspolitiska målet.

Vidare behandlar utskottet ett fyrtiotal motionsyrkanden om it-politiska frågor från allmänna motionstiden 2017/18.

Med anledning av en riksdagsrapport från oktober 2016, It-infrastrukturen – i dag och i framtiden (2016/17:RFR1), genomförde utskottet den 2 februari 2017 en offentlig utfrågning där olika it-relaterade frågeställningar behandlades.

Vid utskottssammanträdet den 8 februari 2018 informerade riksrevisor Ingvar Mattsson m.fl. från Riksrevisionen närmare om revisionens granskningsrapport Bredband i världsklass? Regeringens insatser för att uppfylla det bredbandspolitiska målet (RiR 2017:13).

Utskottets överväganden

Digitaliseringens möjligheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse om inriktningen för arbetet med digitaliseringspolitiken till handlingarna och avslår motionsförslag om olika aspekter av digitaliseringens möjligheter. Utskottet konstaterar att omfattande insatser görs i samhället för att ta till vara de möjligheter som digitaliseringen erbjuder både för samhället i stort och för att effektivisera den offentliga förvaltningen. Enligt utskottets mening är digitaliseringsstrategin ett viktigt verktyg för att uppnå de politiska målen på området, t.ex. för att främja digital delaktighet och för att uppmuntra digital innovation inom olika områden.

Jämför reservation 1 (C), 2 (V) och 3 (L).

Bakgrund

Mål för digitaliseringspolitiken

Målet för digitaliseringspolitiken (tidigare benämnt it-politik) är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter (prop. 2011/12:1 utg.omr. 22, bet. 2011/12:TU1, rskr. 2011/12:87). Inom detta mål finns två delmål:

- Elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta samt tillgodose användarnas behov. Elektroniska kommunikationer ska i första hand tillhandahållas genom en väl fungerande marknad, men staten ska ha ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86).
- Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband (prop. 2009/10:193, bet. 2009/10:TU18, rskr. 2009/10:297).

Regeringens digitaliseringsstrategi och Digitaliseringsrådet

För att skapa förutsättningar för en fortsättningsvis långsiktig och hållbar digitalisering till nytta för samhällsutvecklingen och näringslivet beslutade regeringen i maj 2017 strategin För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi (N2017/03643/D). Den innehåller fem delmål:

- D-kompetens: I Sverige ska alla kunna utveckla och använda sin digitala kompetens.

- D-trygghet: I Sverige ska de bästa förutsättningarna finnas för att alla på ett säkert sätt ska kunna ta del av, ta ansvar för samt ha tillit till det digitala samhället.
- D-innovation: I Sverige ska de bästa förutsättningarna finnas för att digitalt drivna innovationer ska utvecklas, spridas och användas.
- D-ledning: I Sverige ska relevant, målmedveten och rättssäker effektivisering och kvalitetsutveckling uppnås genom digitalisering.
- D-infrastruktur: Hela Sverige bör ha tillgång till infrastruktur som medger snabbt bredband, stabila mobila tjänster och som stödjer digitaliseringen.

Regeringen har också fattat beslut om att inrätta ett råd (Digitaliseringsrådet) som har till uppgift att främja genomförandet av den allmänna digitaliseringspolitiken (N2017/01899/D) och ett kansli (N2017/01901/D) som bl.a. ska ta fram förslag på indikatorer för att mäta delmålen i arbetet med genomförandet av digitaliseringsstrategin. Digitaliseringsrådets uppgift är att bidra till en bättre samordning av regeringens arbete i allmänna frågor om digitaliseringen och även att effektivt genomföra och utveckla regeringens strategiska arbete med digitaliseringen. Arbetet omfattar bl.a. att utifrån digitaliseringsstrategin identifiera strategiskt viktiga insatser inom delmålsområdena samt att följa upp och analysera genomförandet. Rådets arbete samordnas inom Regeringskansliet, vilket ska bidra till den horisontella organisation som är nödvändig för genomförandet av politiken eftersom flera politikområden berörs.

Regeringens skrivelse

Mot bakgrund av den digitaliseringsstrategi som regeringen antog den 18 maj 2017 och den nya bredbandsstrategi som presenterades i december 2016 överlämnade regeringen den 16 november 2017 skrivelse 2017/18:47 (Hur Sverige blir bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter – en skrivelse om politikens inriktning) till riksdagen. I skrivelsen redovisar regeringen strategier för det fortsatta arbetet med digitaliseringspolitiken, och vilken inriktning arbetet ska ha.

Enligt regeringens bedömning är tillgången till ett snabbt och heltäckande bredband en förutsättning för en framgångsrik digitaliseringspolitik. Digitaliseringsstrategin ska bidra till konkurrenskraft, full sysselsättning samt en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Syftet med bredbandsstrategin är att tillgodose människors behov av snabbt bredband och stabila mobila tjänster av hög kvalitet. I skrivelsen återges innehållet i regeringens digitaliseringsstrategi och bredbandsstrategi, hur dessa styr mot uppsatta mål och hur målen och delmålen följs upp.

För att nå det övergripande målet att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter har fem delmål satts upp. Dessa delmål är digital kompetens, digital trygghet, digital innovation, digital ledning och digital infrastruktur. Delmålen förklarar hur digitalisering ska kunna bidra till en positiv samhällsutveckling. De ska även bidra till att regeringens mål att

Sverige ska ha Europas lägsta arbetslöshet 2020 nås. För de olika delmålen gäller följande enligt regeringen:

- Digital kompetens innebär att alla ska vara förtrogna med digitala verktyg och tjänster samt ha förmåga att följa med och delta i den digitala utvecklingen utifrån sina förutsättningar.
- Genom digital trygghet ska människor, företag och organisationer när de nyttjar digitala tjänster känna tillit till och förtroende för dessa, och tjänsterna ska vara enkla att använda.
- Digital innovation ska göra det möjligt att skapa och sprida nya eller bättre lösningar som ger värde för miljön, samhället, företag och individer.
- Digital ledning handlar om att verksamheter ska effektiviseras, utvecklas och få högre kvalitet genom styrning, mätning och uppföljning.
- Digital infrastruktur lyfter fram betydelsen av att s.k. hård och mjuk infrastruktur förbättras och förstärks för att data ska kunna transporteras så effektivt som möjligt.

Regeringen betonar att en aktiv digitaliseringspolitik krävs såväl på nationell nivå som på EU-nivå eftersom det som avgörs inom EU får direkta konsekvenser för exempelvis infrastruktur, gränsöverskridande e-handel och digital ekonomi i Sverige. En inre marknad som till fullo drar nytta av digitaliseringens möjligheter har stor potential att bidra till hållbar tillväxt och konkurrenskraft. Sverige är ett av EU:s mest digitaliserade länder och har mycket att vinna på ett starkt digitaliserat Europa och ska därför ta en aktiv och framskjuten roll i detta arbete.

Motionerna

Lars-Arne Staxäng (M) påpekar i motion 2017/18:468 att Sverige är ett land med en mycket utbredd internetanvändning och att ca 90 procent av befolkningen använde internet 2015. Motionären framhåller dock samtidigt att detta innebär att nästan en miljon svenskar inte använder eller inte har tillgång till internet. Många i denna grupp utgörs av äldre, vilket är alarmerande med tanke på att det finns en uppenbar risk att de i olika avseenden hamnar i ett utanförskap, särskilt som det i dagens samhälle nästan förutsätts att man är uppkopplad. Motionären anser det därför befogat att staten kan erbjuda stimulansbidrag till de kommuner, läroanstalter eller organisationer som vill arbeta med att få fler medborgare att ta del av det digitala samhället. Motionären föreslår därför att regeringen bör se över eller utreda hur olika typer av verksamheter kan stimuleras för att lära ut fördelarna med ett digitalt samhälle och tillgängliggöra det för fler.

Kristina Yngwe (C) efterlyser i motion 2017/18:1788 yrkande 5 att digitaliseringen ges en framskjuten plats i utvecklingen av landsbygden och glesbygden. Motionären framhåller som skäl att tillgången till internet i glesbygden för med sig helt nya möjligheter när det gäller att bibehålla och höja nivån på kulturen, den kommunala servicen, skolan etc.

Hanna Westerén (S) betonar i motion 2017/18:2194 nödvändigheten av att prioritera fortsatta insatser för digitaliseringen av samhället för att Sverige inte ska förlora tempo utan även fortsättningsvis hålla sig i framkant. Motionären lyfter i sammanhanget fram behovet av ökad robusthet, vilket är en trygghetsfråga och en förutsättning för att utveckla vård- och omsorgstjänster, men även utökad fiberanslutning och ett större statligt ansvar för digitaliseringen av den offentliga sektorn.

I motion 2017/18:2655 uppmärksammar Carl Schlyter (MP) i yrkande 2 både de möjligheter och de faror som nyttjandet av artificiell intelligens (AI) medför. Artificiell intelligens underlättar å ena sidan hanteringen av exempelvis stora datamängder och beslutsfattande men hotar å andra sidan att äventyra personlig integritet och att på egen hand fatta beslut som kan få ödesdigra konsekvenser för människorna. Motionären föreslår därför att initiativ tas för att utvärdera riskerna med artificiell intelligens för att på så sätt säkerställa mänsklig kontroll.

I motion 2017/18:2902 uppmärksammar Edward Riedl (M) fördelarna med att utnyttja mobilt bank-id, något som inte minst har underlättat för bankkunderna att göra betalningar, överföringar av pengar och att deklarerat. För många typer av ärenden kan ett mobilt bank-id ersätta traditionella id-handlingar och personliga undertecknanden av dokument. Motionären vill därför låta utreda vilka områden som lämpar sig för användandet av mobilt bank-id vid underskrifter.

I kommittémotion 2017/18:2941 anser Håkan Svenneling m.fl. (V) i yrkande 3 att regeringen bör tillsätta en utredning om digitaliseringens möjligheter för hela landet. Som skäl framhåller motionärerna att digitaliseringen kan spela en stor roll i framtiden inte minst för företagare på landsbygden. Motionärerna tillägger också att den parlamentariska landsbygdskommittén efterlyser en samlad bild av hur samhällets digitalisering kan bidra till en livskraftig landsbygd. Regeringens mål om att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter kräver ytterligare ansträngningar, anser motionärerna och betonar att det finns en stor potential inom området som gör att frågan bör utredas vidare.

I partimotion 2017/18:3683 framhåller Annie Lööf m.fl. (C) att Sverige har en väl utbyggd it-infrastruktur men också att mer måste göras för att digitaliseringen ska nå sin fulla potential. I yrkande 45 anförs behovet av en översyn för att uppdatera lagar och regelverk i syfte att värna teknikneutralitet och för att de inte ska stå i vägen för digitaliseringen och automatiseringen av samhället.

Anders Åkesson m.fl. (C) vill i kommittémotion 2017/18:3758 yrkande 16.2 att it ska räknas som ett eget transportslag vid sidan av bil, båt, flyg och tåg. Motionärerna anser att it utgör ett femte transportslag som gör det möjligt att bo och arbeta i hela landet. Därför måste it-lösningar göras till ett valbart alternativ vid de åtgärdsvalsstudier som Trafikverket gör, i syfte att öka tillgängligheten för människor i hela landet. It behöver även bli en del i

Trafikverkets årliga anslag för nyinvesteringar och underhåll av transportinfrastrukturen.

Mikael Jansson och Jonas Millard (båda SD) efterlyser i motion 2017/18:3820 yrkande 2 att man låter utreda förutsättningarna för ett övergripande statligt ansvar för Sveriges digitalisering. Som skäl för en sådan åtgärd pekar motionärerna på de i många fall komplicerade utmaningar som digitaliseringen av samhället för med sig. Motionärerna påpekar att it-tekniken kan ge enorma samhällsvinster om den utvecklas och genomförs på rätt sätt men att det också finns hot med den nya tekniken. Att inte ta digitaliseringen på allvar kan leda till misslyckade it-projekt och ökad offentlig sårbarhet. Det finns inte bara samhällsekonomiska aspekter att ta hänsyn till, utan medborgarna måste också kunna känna tillit till att personuppgifter och annan känslig information hanteras säkert i ett alltmer digitaliserat samhälle. Att ha en övergripande politisk målsättning för hela Sveriges it-användning är enligt motionärerna en nödvändighet för att få en helhetsbild av digitaliseringsprocessen.

I motion 2017/18:3941 yrkande 4 uppmärksammar Nina Lundström m.fl. (L) de möjligheter som en stabil och snabb uppkoppling på nätet innebär för att genomföra och delta i möten på distans. Det finns i dag en rad digitala kommunikationstjänster som underlättar det sociala umgänget men även kontakter med exempelvis sjukvården, hemtjänsten och företag, påpekar motionärerna. Dessa tekniska innovationer är också bra ur hållbarhets-synpunkt eftersom de minskar transportbehovet. Motionärerna vill därför att regeringen ska verka för sådana lösningar som underlättar resfri kommunikation.

Utskottets ställningstagande

Digitaliseringen av samhället

I skrivelse 2017/18:47 påminner regeringen om sin övergripande vision för digitaliseringspolitiken, dvs. att uppnå ett hållbart digitaliserat Sverige där alla i hela landet är en del av och har förtroende för det digitaliserade samhället. Utskottet kan ansluta sig till denna vision. Syftet med digitaliseringen är att förenkla vardagen och skapa konkurrenskraft och nya jobb. Det handlar även om att utveckla Sverige genom att ta till vara de tillgångar som finns här i form av en väl utbyggd infrastruktur, en befolkning som bejaktar teknisk utveckling och en väl fungerande offentlig sektor som befolkningen har förtroende för. Arbetet med visionen i digitaliseringsstrategin handlar kortfattat om att använda digitaliseringens möjligheter på bästa sätt i alla samhällsfunktioner och om att öka människans livskvalitet.

Utskottet instämmer med regeringen i att digitaliseringen kan användas för att utveckla nya innovativa lösningar som förbättrar förutsättningarna att leva och verka inte minst på landsbygden. I detta ingår även att utveckla nya lösningar för att förmedla ännu bättre service. Exempelvis kan ökad digitalisering inom vård- och omsorgssektorn stärka arbetet för en mer jämlik

och likvärdig vård av hög kvalitet i hela landet. Diagnostisering, provtagning och kirurgiska ingrepp kan t.ex. utföras på distans och delvis ersätta behovet av fysiska besök. Digitalisering kan också underlätta tillgång till kultur och ge möjlighet till egen medverkan i kulturella processer. Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen mot denna bakgrund framhåller att det bör tas hänsyn till digitaliseringens möjligheter i utformningen av regeringens kommande landsbygdspolitik. Liksom regeringen anser utskottet också att de innovativa lösningar som tas fram ska kunna spridas vidare i hela landet. Eftersom Sverige har en vidsträckt landsbygd behöver arbetet med att utveckla och främja smarta städer och regioner kompletteras med ett perspektiv där digitaliseringen bidrar till en hållbar landsbygd.

För att inte skapa onödiga hinder för digitaliseringen av samhället framhåller regeringen behovet av teknikneutrala lösningar, vilket innebär att en anslutning för bredband kan tillhandahållas genom fast eller trådlös teknik. Utskottet delar regeringens bedömning. På grund av Sveriges geografiska förutsättningar och befolkningsfördelningen måste ett helt uppkopplat Sverige åstadkommas genom en kombination av olika tekniker, både fasta och trådlösa. Regeringen pekar också i sammanhanget på att Sverige i arbetet med översynen av EU-ramverket för elektroniska kommunikationer agerar för en reglering som är teknikneutral, flexibel och inte alltför detaljerad för att inte bromsa den snabba utvecklingen på området. Utskottet välkomnar detta.

Regeringen pekar i skrivelsen på att det i det digitala samhället behöver finnas en långsiktigt hållbar lagstiftning som stöder utvecklingen och digitaliseringens effektiviseringspotential. Regeringen understryker att lagar och förordningar måste ge tillräckligt stöd för den digitala utvecklingen och för behovet av samverkan mellan inblandade aktörer. Utskottet ansluter sig till regeringens uppfattning och instämmer i att reformtempot behöver öka och sådan lagstiftning som i onödan hindrar digitaliseringen anpassas för att nå digitaliseringsstrategins mål.

Vad gäller det övergripande statliga ansvaret för digitaliseringsprocessen understryker regeringen i sin skrivelse nödvändigheten av en organisation för ett långsiktigt och relevant genomförande av digitaliseringspolitiken, och därför har också ett särskilt digitaliseringsråd inrättats. Med en sådan bättre samordning i allmänna frågor om digitalisering stärks möjligheterna att nå digitaliseringsstrategins mål, anser utskottet. Regeringen framhåller i skrivelsen att Digitaliseringsrådet kommer att ha en central roll för att stödja politikens genomförande utifrån digitaliseringsstrategins olika delmålsområden. En angelägen uppgift är att identifiera indikatorer som kan mäta utvecklingen inom delmålsområdena och på så vis skapa förutsättningar för att följa genomförandet och identifiera nödvändiga åtgärder för att nå målen, vilket utskottet också anser är av central betydelse i sammanhanget. Utskottet välkomnar vidare att regeringen i februari i år utsåg en s.k. chief digital officer, en nyinrättad roll för att driva på genomförandet av regeringens digitaliseringsstrategi.

I promemorian Digitaliseringens möjligheter från augusti 2017 (med anledning av den nationella planen för transportsystemet 2018–2029) behandlar Trafikverket frågan om hur digitaliseringen kan bidra till att utveckla transportsystemet för att nå de transportpolitiska målen och andra viktiga samhällsmål. Myndigheten framhåller att rätt utnyttjad kan digitaliseringen ge stora bidrag till en effektiv och långsiktigt hållbar tillgänglighet. Det gäller både för utvecklingen av respektive trafikslag och också i hög grad för att effektivisera samverkan mellan trafikslagen. Trafikverkets övergripande mål för digitaliseringen är att använda dess möjligheter som en naturlig del i verksamheten för att skapa kundnytta, effektivitet och ett hållbart transportsystem. Inom några relevanta områden har Trafikverket tagit fram ett antal utvecklingsmål för transportsystemet som visar vad som ska uppnås med digitaliseringen fram till 2030, och som ska bidra till att de övergripande målen för tillgänglighet i ett hållbart samhälle nås. Utvecklingsmålen handlar om hållbara förbättringar för resor och transporter, ökad tillgänglighet, bättre förutsättningar för att planera, vidmakthålla och bygga transportsystemet och om att leda trafik.

Vad gäller resfri kommunikation lyfter Trafikverket i sin promemoria också fram att man sedan 2011 leder ett projekt med ett flertal andra myndigheter med avsikten att öka andelen resfria möten inom och mellan myndigheter (Remm, Resfria möten i myndigheter). Trafikverket föreslår att den framtida samordningen av resfria möten exempelvis kan hanteras under Trafikverkets eller Statens servicecenters ledning. I arbetet ingår bl.a. att skapa en central digital mötesplats, vilket kräver att frågor som rör säkerhet och juridik klagörs.

Digitaliseringen av den offentliga sektorn

I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 2) meddelar regeringen att den avser att under 2018 inrätta en särskild digitaliseringsmyndighet som ska samordna och stödja digitaliseringen i offentlig sektor. Det handlar om att samla ett antal uppgifter som i dag ligger utspridda på olika myndigheter, och även om nya uppgifter. Bland annat kommer E-legitimationsnämndens uppgifter föras över till den nya myndigheten och nämnden avvecklas. Enligt utskottets bedömning kan den nya myndigheten spela en viktig roll för att öka takten i hela den offentliga sektorns digitalisering.

Utskottet vill mot bakgrund av regeringens förslag om en ny digitaliseringsmyndighet hänvisa till vad civilministern Ardan Shekarabi svarade den 14 november 2017 med anledning av en skriftlig fråga (2017/18:214). Enligt regeringen är det nödvändigt med fler gemensamma insatser för att nå målet för digitaliseringen av den offentliga förvaltningen, och därför förbereds en långsiktig satsning där en viktig del är inrättande av en ny myndighet med uppgiften att samordna och stödja den förvaltningsövergripande digitaliseringen. Statsrådet meddelade att myndigheten ska säkerställa att samordningen inte enbart hanteras på nationell

nivå mellan myndigheter, utan att ansvaret även inkluderar kommunsektorn, arbetet på regional nivå och landstingsnivå samt näringslivet. Inom Regeringskansliet arbetar man med att närmare fastställa vilka uppgifter den nya digitaliseringsmyndigheten ska ha.

Utskottet vill framhålla att regeringen inom många områden redan har specifika strategier eller rådgivande funktioner till stöd för arbetet med att använda digitaliseringens möjligheter. Det är i sammanhanget också viktigt att undvika dubbelarbete i funktioner som inrättats för att främja, genomföra eller utveckla olika aspekter av digitaliseringsstrategin. Bland dessa funktioner kan nämnas Rådet för digitalisering av det offentliga Sverige, Nationella innovationsrådet, Bredbandsforum m.fl. Utskottet vill därför uppmärksamma den viktiga uppgift som Digitaliseringsrådet har inom Regeringskansliet att samråda med ovanstående råd och forum.

Digital delaktighet

Vad gäller frågan om digital delaktighet i samhället vill utskottet påminna om att ett av digitaliseringsstrategins delmål är digital kompetens, vilket innebär att alla ska vara förtrogna med digitala verktyg och tjänster samt ha förmåga att följa med och delta i den digitala utvecklingen utifrån sina förutsättningar. Digital kompetens handlar dels om tekniska färdigheter att använda digitala verktyg och tjänster, dels om medie- och informationskunnighet, som omfattar de kunskaper och förmågor som krävs för att finna, analysera, kritiskt värdera och skapa information i olika medier och sammanhang. Regeringen anför i sin skrivelse om digitaliseringspolitiken att digital kompetens även innefattar förmågan att följa med i den digitala utvecklingen på ett sådant sätt som gör det möjligt att få och behålla en anställning, att kunna starta och driva företag eller för att stärka organisationers eller företags innovationsförmåga och konkurrenskraft. Utskottet vill i sammanhanget även peka på att Digitaliseringskommissionen har identifierat förstärkt kompetens som ett strategiskt viktigt område för en framåtriktad digitaliseringspolitik.

Enligt utskottets uppfattning har den digitala utvecklingen förändrat hur människor tar del av information, kommunicerar och relaterar till varandra, vilket i förlängningen påverkar förutsättningarna för hur vi deltar i samhället. Regeringen vill att befolkningen ska få tillgång till universellt utformade och flexibla lösningar som ökar incitamenten att fortlöpande utveckla den digitala kompetens och de förmågor som behövs för att delta i samhället. Många bibliotek arbetar med digital kompetens och medie- och informationskunnighet och har en viktig roll för att öka den digitala kompetensen hos allmänheten. Utskottet finner detta positivt.

Utskottet vill här uppmärksamma några uppgifter som Internetstiftelsen i Sverige (IIS) redovisar i undersökningen Svenskarna och internet 2017. Av undersökningen framgår att den uppkopplade delen av befolkningen har ökat kraftigt under de senaste tio åren och att 94 procent av befolkningen i dag utnyttjar internet. Samtliga personer upp till 45 år använder internet, bland 46–

55-åringarna 99 procent och bland 56–65-åringarna är det 98 procent som använder nätet. Det är först bland de som uppnått pensionsålder som andelen som inte använder internet växer på allvar, konstaterar IIS. I åldrarna 66–75 år är det nära var tionde, 8 procent, som inte använder internet, och bland de som är äldre än 75 år är det 43 procent. IIS påpekar att 66–75-åringarna 2017 var lika uppkopplade som 56–65-åringarna var 2013, dvs. drygt nio av tio och konstaterar vidare att mer än varannan svensk över 76 år alltså är internetanvändare. Det innebär att det inte längre finns något åldersspann i undersökningen där de som inte använder internet är fler än de som gör det. Utskottet kan således med tillfredsställelse konstatera att undersökningen visar att den digitala klyftan stadigt krymper i Sverige. Även om en överväldigande majoritet av svenskarna är uppkopplade ser IIS dock samtidigt ett antal utmaningar på området. Det handlar dels om att det fortfarande finns en halv miljon svenskar som inte använder internet över huvud taget, dels om att det inte är självklart att en person drar nytta av nätets möjligheter bara för att det finns en internetuppkoppling. Utskottet vill i sammanhanget också peka på att Statistiska centralbyråns (SCB) undersökning av privatpersoners användning av datorer och internet 2016 visade att personer i socioekonomiskt utsatta grupper, de allra äldsta i samhället och de utrikes födda var mindre digitalt delaktiga, och de hade också lägre digital kompetens än övriga grupper i undersökningen.

Utskottet vill också påminna om att Post- och telestyrelsen (PTS) har det övergripande ansvaret för att säkerställa att alla får tillgång till elektroniska kommunikationer, inte minst personer med funktionsnedsättning. Myndigheten upphandlar exempelvis förmedlingstjänster för bildtelefoni, texttelefoni, kostnadsfri nummerupplysning samt säkerställer driften av dessa tjänster. Vidare vill utskottet peka på att PTS även gör andra insatser för att öka tillgängligheten till och utbudet av informations- och kommunikations-tjänster för personer med funktionsnedsättning. Bland annat anordnar myndigheten årliga innovationstävlingar.

Den 1 februari 2018 beslutade regeringen att ge PTS i uppdrag att göra en förstudie av och hur s.k. internetombud inom vården och omsorgen kan inrättas i Sverige. Avsikten är att anställda som arbetar inom hälso- och sjukvården, äldreomsorgen och i verksamheter inom funktionshindersområdet ska kunna bli internetombud. Internetombuden ska erbjudas utbildning, och inom ramen för den ordinarie tjänsten åta sig ett särskilt ansvar för att främja användning av it och internet bland brukarna. Vidare föreslås att en samordningstjänst ska inrättas på en lämplig myndighet som ska ansvara för utbildning och fortbildning av internetombuden. Skälet till regeringens initiativ är det faktum att de allra äldsta i samhället samt personer med intellektuell eller kognitiv funktionsnedsättning är grupper som möter särskilda utmaningar när det gäller att bli digitalt delaktiga.

Utskottet vill också lyfta fram att regeringen har uppdragit åt PTS att inrätta användarråd i syfte att öka kunskapen om aktuella behov och hinder för personer med olika former av funktionsnedsättning, att säkerställa att personer

med funktionsnedsättning får tillgång till it, elektronisk kommunikation och elektroniska tjänster på lika villkor som andra samt att identifiera relevanta åtgärder för att öka den digitala delaktigheten. Utskottet ser med gillande på detta initiativ.

Digital identitet

I skrivelsen framhåller regeringen att digital identitet utgör en för samhället viktig infrastruktur och är en förutsättning för den fortsatta utvecklingen av digital service till privatpersoner och företag. För individens möjligheter att kunna ta del av digitala tjänster inom såväl den privata som den offentliga sektorn är det väsentligt att kunna styrka sin digitala identitet på ett enkelt och säkert sätt. Utskottet kan konstatera att en stor andel av Sveriges befolkning redan i dag har e-legitimation, men utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att alla som behöver kan få tillgång till enkla och säkra e-legitimationer. Det offentliga måste säkerställa att de tekniska lösningarna uppfyller högt ställda krav på säkerhet och användbarhet, och att det finns samordning mellan alla inblandade aktörer, något som är nödvändigt. Rutinerna för identifiering och underskrifter i samband med användning av digitala tjänster bör också fungera på ett enkelt sätt för användaren.

Internetstiftelsen i Sverige (IIS) påpekar i sin undersökning Svenskarna och internet 2017 att om man inte har ett bank-id betyder det i praktiken att man inte heller kan använda nättjänster som myndigheter och andra mer formella instanser i samhället tillhandahåller. IIS framhåller också att den variant som installeras i mobiltelefonen är mer användarvänlig än det bank-id som kräver särskilda program i datorn. Mer än varannan vuxen svensk använder sitt mobila bank-id varje vecka, enligt undersökningen. Samtidigt konstaterar IIS att 27 procent av alla vuxna – och 12 procent av de vuxna som har en smartmobil – använder inte mobilt bank-id. Icke-användarna är över-representerade bland de med endast grund- eller folkskola och bland arbetslösa, sjukskrivna och pensionärer.

Mot bakgrund av ovanstående välkomnar utskottet digitaliseringsstrategins delmål om digital trygghet där bl.a. frågan om digital identitet kommer att beaktas.

Digitalisering och innovation

Det är utskottets uppfattning att digital teknik och data skapar nya möjligheter för innovation och företagande, och att denna kraft behöver tas till vara. Det är enligt utskottet viktigt att hela det svenska näringslivet ges bästa möjliga förutsättningar att verka i och bidra till den digitala ekonomin. Då kan utvecklingen mot ökat välstånd och övergången till en grön och resurseffektiv ekonomi påskyndas.

Mot bakgrund av vad som anförs i motion 2017/18:2655 (MP) yrkande 2 om nyttjandet av artificiell intelligens vill utskottet påminna om att ett av delmålen i digitaliseringsstrategin är digital innovation som syftar till att

underlätta tillgången till nya eller förbättrade produkter och tjänster som samhället, företag och människor kan dra nytta av och som även kan gynna miljön. Innovation är enligt utskottet en förutsättning för att den offentliga sektorn ska hitta nya och effektiva lösningar på flera av dagens stora samhällsutmaningar och för att näringslivet ska kunna stärka sin konkurrenskraft. Det handlar exempelvis om nya sätt att resa, bo, göra affärer, leva, konsumera, kommunicera, tillvarata och bevara jordens resurser och ekosystem samt minska klimat- och miljöpåverkan.

Utskottet anser liksom regeringen att den offentliga sektorn bör bli bättre på att återanvända sina egna data – både inom och i kontakterna mellan myndigheter – på ett sätt som möjliggör nya tjänster och ökad flexibilitet i kontakten med människor och företag, exempelvis med hjälp av artificiell intelligens. De data som genereras bidrar till att öka kunskaperna om individuella behov och önskemål och kan även ligga till grund för nya tjänster. Samtidigt vill utskottet understryka att rätten till skydd av den personliga integriteten måste värnas och människors förtroende, trygghet och tillit i digitala miljöer upprätthållas. En från början integritetsanpassad teknik kan vara effektiv för att stärka skyddet för den personliga integriteten. Utskottet anser att Sverige har potential att vara pådrivande inom området tack vare stort teknik- och säkerhetskunskande samt en stark innovationskraft i kombination med tillgång till omfattande och stora datamängder.

I ett pressmeddelande från regeringen den 15 december 2017 med anledning av att Datainspektionen omvandlas till Integritetsskyddsmyndigheten framhåller regeringen att den allt snabbare digitaliseringen av samhället ställer höga krav på att enskildas rättigheter och personliga integritet kan värnas. Samtidigt måste data kunna användas på ett sätt som återspeglar det moderna samhällets behov. Det måste finnas förutsättningar för att utveckla och använda tjänster som ökar medborgarnas livskvalitet och näringslivets konkurrenskraft, ståndpunkter som också utskottet delar. Sverige behöver också kunna hantera och möjliggöra utveckling av avancerad informationsteknik, som exempelvis artificiell intelligens (AI) och algoritmer som behandlar stora datamängder.

Utskottet vill i sammanhanget även uppmärksamma att regeringen i en artikel på sin webbsida från den 21 december 2017 lyfter fram de många fördelar som artificiell intelligens erbjuder, men även de hot som den nya tekniken kan föra med sig. Regeringen pekar också på de etiska aspekter som gör sig påmind ju mer inflytande den nya tekniken får på vardagen och beslutsfattandet. Ett initiativ har också väckts för att Nordiska ministerrådet ska stödja bildandet av ett nordiskt etikråd kring artificiell intelligens bestående av intressenter från näringslivet, akademien och politiken.

Vidare vill utskottet framhålla att regeringen den 21 december 2017 beslutade att ge Vinnova i uppdrag att genomföra en kartläggning och analys av hur väl artificiell intelligens och maskininlärning kommer till användning i svensk industri och i det svenska samhället. I uppdraget ingår att

- kartlägga och analysera potentialen i att använda AI och angränsande tekniker i svensk industri i synnerhet och i svenskt näringsliv och offentlig verksamhet i allmänhet
- kartlägga och beskriva hur Sverige ligger till i dag inom AI-området, särskilt vad gäller kompetenstillgång och kompetensförsörjning via utbildning och fortbildning, men också vad gäller forskning och offentliga insatser för att tillämpa AI i olika branscher och sektorer
- analysera hur långt Sverige har kommit för att ta vara på möjligheterna med AI och belysa flaskhalsar som kan utgöra begränsande faktorer för nyttiggörande.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 30 april 2018. Utskottet ser fram emot detta med stort intresse.

Uppföljning av digitaliseringspolitiken

Regeringen meddelar i skrivelse 2017/18:47 att den ska återkomma till riksdagen minst en gång per mandatperiod med en uppföljning av digitaliseringspolitiken i enlighet med det mål riksdagen har beslutat om att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Utskottet välkomnar detta.

Sammanfattande bedömning

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att omfattande insatser görs i samhället för att ta till vara de möjligheter som digitaliseringen erbjuder. Det gäller inte bara samhället i stort utan även för att effektivisera den offentliga förvaltningen. Utskottet anser i sammanhanget att digitaliseringsstrategin är ett viktigt verktyg för att uppnå de politiska målen på området. Det gäller inte minst för att främja digital delaktighet hos befolkningen liksom digital innovation för nya och framtidsinriktade tekniklösningar för exempelvis e-legitimation och för att främja nya kommunikationslösningar. Enligt utskottets samlade bedömning kommer syftet med de motionsförslag om digitaliseringens möjligheter som nu behandlats att kunna bli väl tillgodosett genom de insatser som görs av regeringen, ansvariga myndigheter och övriga aktörer i samhället. Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motionerna 2017/18:468 (M), 2017/18:1788 (C) yrkande 5, 2017/18:2194 (S), 2017/18:2655 (MP) yrkande 2, 2017/18:2902 (M), 2017/18:2941 (V) yrkande 3, 2017/18:3683 (C) yrkande 45, 2017/18:3758 (C) yrkande 16.2, 2017/18:3820 (SD) yrkande 2 och 2017/18:3941 (L) yrkande 4. Vidare föreslår utskottet att skrivelse 2017/18:47 läggs till handlingarna.

Tillgång till elektronisk kommunikation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens granskning om regeringens insatser för att uppfylla det bredbandspolitiska målet till handlingarna och avslår motionsyrkanden om tillgång till elektronisk kommunikation. Utskottet välkomnar Riksrevisionens granskning och anser att Riksrevisionens iakttagelser liksom syftet med motionsförslagen är väl tillgodosedda genom vidtagna åtgärder.

Jämför reservation 4 (L), 5 (M, C, L, KD), 6 (M), 7 (C) och 8 (KD) samt det särskilda yttrandet (L).

Regeringens skrivelse

I skrivelse 2017/18:54 redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser och rekommendationer som Riksrevisionen gör i rapporten Bredband i världsklass? Regeringens insatser för att uppfylla det bredbandspolitiska målet (RiR 2017:13).

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionen konstaterar inledningsvis att bredbandstäckningen generellt sett är god och att utbyggnaden går framåt. Myndigheten påpekar dock att bredbandstäckningen är ojämnt fördelad mellan stad och landsbygd. Riksrevisionen lyfter även fram ett antal åtgärder som regeringen har vidtagit för att uppnå bredbandsmålen, t.ex. bredbandsstöd vid marknadsmisslyckande, tillsättandet av bredbandskoordinatorer samt Bredbandsforum.

Riksrevisionen framhåller den utmaning det innebär att uppfylla bredbandsmålsättningen att alla hushåll och företag ska ha tillgång till ett bredband i världsklass. Dessutom ska alla ha goda möjligheter att använda elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Riksrevisionen påpekar i rapporten att det finns indikationer på bristande robusthet i accessnätet. Myndigheten anser vidare att det finns bristande förutsättningar för marknadsaktörer att tillhandahålla bredband. Detta beror dels på att ansvariga myndigheter inte fullt ut förmått komma till rätta med de hinder som marknadsaktörerna upplever, dels på att marknadsaktörernas skilda intressen leder till friktion och målkonflikter. Riksrevisionen ser slutligen en risk att bredbandsstödet har gått till kommersiellt attraktiva områden.

Utifrån de iakttagelser som har gjorts lämnar myndigheten följande rekommendationer till regeringen:

- Regeringen bör överväga att uppdra åt Post- och telestyrelsen (PTS) att samverka med Konkurrensverket och Sveriges Kommuner och Landsting

för att ta fram nya principer för bredbandsutbyggnad med syftet att uppnå riksdagens och regeringens bredbandsmål.

- Regeringen bör se över utformningen av bredbandsstödet till nästa programperiod för att säkerställa att stödet enbart tillfaller hushåll och företag som inte finns i kommersiellt attraktiva områden.
- Regeringen bör uppdra åt Konkurrensverket att analysera om det finns konkurrensproblem på bredbandsmarknaden. Det kan t.ex. gälla tillträde till den vertikala värdekedjan.

Regeringens bedömning

Regeringen instämmer helt eller delvis i de iakttagelser som Riksrevisionen redovisar i rapporten om bl.a. tillgänglighet och robusthet, ansvariga aktörers förutsättningar att tillhandahålla bredband och de verktyg som finns för att främja konkurrens i befintliga nät samt i fråga om bredbandsstödet.

Vad gäller Riksrevisionens rekommendationer framhåller regeringen i skrivelsen att den har vidtagit ett antal åtgärder som stämmer överens med Riksrevisionens rekommendationer eller som svarar mot myndighetens iakttagelser. Det handlar exempelvis om att man satsar ytterligare 1 miljard kronor på bredband inom ramen för landsbygdsprogrammet, att man har förlängt Bredbandsforums mandat och att man gett PTS ett antal uppdrag som ska slutredovisas under 2018 och 2019.

Vad gäller den rekommendation som regeringen fått i betänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:1) att samordna den statliga infrastrukturen för fibernät för att kunna utnyttja den på ett effektivare sätt, så meddelas att betänkandets olika förslag för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Regeringen lyfter i sammanhanget även fram att man har uppdragit åt Trafikverket att korta ned handläggningstiderna för ledningsrättsärenden. Vidare framhåller regeringen att man den 8 juni 2017 beslutade att uppdra åt PTS att analysera och föreslå hur framtida insatser för bredbandsutbyggnad med statliga medel kan utformas samt att undersöka olika alternativ för vilken statlig aktör som kan administrera sådana insatser (dnr N2017/04104/D). Ett annat uppdrag som PTS har fått är att, om behov finns, ta fram en vägledning för kommuner i syfte att stödja dessa i frågor som påverkar utbyggnad och konkurrens på bredbandsområdet (dnr N2017/04037/D). I skrivelsen hänvisar regeringen även till det löpande arbete som myndigheter som PTS och Konkurrensverket samt organisationer som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bedriver.

Motionerna

Said Abdu (L) betonar i motion 2017/18:151 yrkande 1.1 betydelsen av en fungerande och snabb internetuppkoppling för utvecklingen av Dalsland och Värmland. Motionären pekar samtidigt på att även staten bör medverka i sammanhanget genom att åta sig ett samordningsansvar.

Jan Björklund m.fl. (L) understryker i partimotion 2017/18:551 yrkande 5.2 i denna del att bredband och annan digital uppkoppling i dag är en lika viktig del i infrastrukturen som el- och vägnäten och påpekar samtidigt att en god utbyggnad är viktig för såväl privatpersoner som företag och även för regional tillväxt. Motionärerna anser att glesbygden måste få bättre it-kapacitet och att statens huvudsakliga uppgift är att skapa förutsättningar genom att undanröja hinder för utvecklingen, men även att stötta där lönsamheten för utbyggnad är bristfällig. Motionärerna efterlyser därför en snabbare takt i utbyggnaden av bredbandet än dagens.

Lars Eriksson m.fl. (S) uppmärksammar i motion 2017/18:673 vad den snabba tekniska utvecklingen har inneburit för möjligheterna till kommunikation, bildning och kulturupplevelser och även för demokratin. Motionärerna framhåller att tillgången till bredband utgör en viktig faktor för att förbättra möjligheterna att leva, jobba och bo i olika delar av Sverige och att bredband ger förutsättningar för hemarbete, småföretagande, skolan och det livslånga lärandet. Motionärerna vill därför att regeringen ser över förutsättningarna för tillgång till bredband i hela landet, även i de mer glesbefolkade delarna.

I motion 2017/18:817 önskar Johan Löfstrand m.fl. (S) att regeringen ska säkerställa att de resurser som satsas på utbyggnad av bredband även kommer mindre kommuner och landsbygden till del. Även om stora framsteg har gjorts i fråga om bredband framhåller motionärerna att det fortfarande kan vara svårt att få en välfungerande bredbandsuppkoppling i glesbygden. Motionärerna vill här uppmärksamma de hinder som dagens regelverk utgör som bl.a. handlar om att mindre kommuner saknar nödvändiga resurser för att hantera den administrativa börda som en ansökan innebär och att den fasta stödprocenten och upplägget för de bidrag som finns medför att pengarna inte alltid hamnar där de bäst behövs. Dessutom är regelverket det samma oavsett projektets storlek. Därför anser motionärerna att regeringen bör granska om pengarna används som tänkt och undersöka om även de allra minsta kommunerna får ta del av möjligheterna.

I kommittémotion 2017/18:924 yrkande 5 uppmärksammar Johan Nissinen m.fl. (SD) den växande betydelsen av en snabb och stabil internetuppkoppling för både arbetet och fritiden. Enligt motionärerna är internettillgång ytterst en demokratifråga, och ett Sverige där alla medborgare inte har samma chans att delta i samhällsdebatten anser de vara skadligt och något som kan polarisera landsbygd och stad. Motionärerna ansluter sig därför till den parlamentariska landsbygdskommitténs ställningstagande och uppmanar regeringen att verka för att 100 procent av befolkningen ska ha tillgång till snabbt bredband 2025.

I motion 2017/18:1368 påtalar Johan Löfstrand m.fl. (S) de svårigheter som det ibland innebär att få täckning för mobilen i glesbygden och även att få en tillfredsställande internetuppkoppling, trots de tekniska framsteg som gjorts under senare år. Motionärerna anför att de kommersiella aktörerna enbart bygger ut it-infrastrukturen i de områden där det är lönsamt, vilket drabbar glesbygdsbefolkningen, som varken kan räkna med marknaden eller

kommunen. Mot denna bakgrund anser motionärerna att regeringen bör se över hur mobiltäckningen kan förbättras runt om i landet och även genom kommunerna se över möjligheterna till utökad utbyggnad av bredband i glesbygden.

I motion 2017/18:2029 yrkande 2 efterlyser Anette Åkesson (M) en strategi från regeringens sida för hur Sverige ska öka utbyggnadstakten för fiber utanför tätorter och småorter så att den digitala klyftan inte ska fortsätta vidgas. Motionären påpekar att utbyggnaden av bredband med hög överföringshastighet är en förutsättning för framtidens e-tjänster. Trots de framsteg som har gjorts på området visar både PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2016 och Riksrevisionens rapport Bredband i världsklass? att skillnaden mellan att bo i eller utanför en tätort blir allt större. Därför måste man uppmärksamma detta och tydligare arbeta för att den digitala klyftan mellan stad och land minskar, anser motionären.

I motion 2017/18:2137 understryker Roza Güclü Hedin m.fl. (S) behovet av fortsatta satsningar på utbyggnaden av bredband och it på landsbygden, och påpekar samtidigt att ett hinder för bredbandsutbyggnaden i glesbefolkade områden är de höga kostnaderna. Flera statliga verk och myndigheter har grävt ned fiber över hela landet och det handlar om nät med god kapacitet, men enligt motionärerna kan det vara svårt för de kommuner som vill bygga ut bredband att ansluta sig eftersom det handlar om relativt få hushåll och därmed höga kostnader. Motionärerna föreslår därför ett antal åtgärder för att underlätta den fortsatta utbyggnaden av bredband på landsbygden. Det handlar bl.a. om att i regleringsbrev förtydliga skyldigheter för vissa myndigheter, om en flexiblere användning av stödmedel, om ett tydliggörande av kommunernas roll samt om en långsiktig höjning av stödet för bredbandsutbyggnad.

Monica Haider och ClasGöran Carlsson (båda S) understryker i motion 2017/18:2197 att avsaknaden av mobiltäckning i praktiken innebär att man stängs ute från väsentliga delar av det moderna samhället. Har man däremot en god täckning öppnar sig helt andra möjligheter till delaktighet på lika villkor, oavsett var i landet man bor. Det är enligt motionärerna viktigt att staten, utöver redan planerad utbyggnad, överväger kompletterande åtgärder, och de yrkar därför på att man i infrastrukturplaneringen studerar förutsättningarna för en förbättrad mobiltäckning i hela landet.

Eva-Lena Jansson m.fl. (S) betonar i motion 2017/18:2198 i denna del det nödvändiga i att regeringen fortsätter arbetet med att säkerställa tillgången till telefoni och bredband för privatpersoner, företag och kommuner i hela landet. Med dagens utveckling av digitala tjänster är tillgången till snabbt bredband avgörande för privatpersoner och företag på landsbygden.

Även i motion 2017/18:2256 uppmärksammar Anette Åkesson m.fl. (M) i yrkande 1 tillgången till bredband på landsbygden och konstaterar att ökningstakten för fiberburet bredband utanför tätorter och småorter endast uppgick till 1,5 procentenheter mellan oktober 2015 och oktober 2016 jämfört med riksgenomsnittet som var 5,6 procentenheter. Motionärerna pekar på risken för en digital klyfta mellan stad och land och efterlyser därför en strategi

för att påskynda utbyggnaden av fiber utanför tätorter och småorter. I yrkande 5 föreslår motionärerna att det bör tas fram mobiltäckningsmål som anger täckningsgrad av geografisk yta för både datatjänster och taltjänster som kan tillföras bredbandsstrategin så att även exempelvis vägsträckor inkluderas. De motiverar förslaget med att människor är rörliga och numera vill kunna använda mobiltelefon överallt. Dessutom finns det allt fler tjänster som är mobila och som kräver mobiltäckning inte minst inom kommunal verksamhet som hemtjänsten. Motionärerna betonar att pålitlig mobiltäckning är en förutsättning för att man ska kunna bo och känna sig trygg i hela landet, även i glesbygden.

Lotta Olsson (M) påpekar i motion 2017/18:2723 att tillgång till fungerande mobiltelefoni nuförtiden är en förutsättning för att kunna bo och verka i hela landet men att mobiltäckningen i många områden fortfarande är mycket bristfällig, inte minst i glesbygden. Motionären påminner om att mobiltelefonimarknaden i dag domineras av fyra stora aktörer som var för sig ansvarar för de egna näten. Mångfalden av aktörer har varit bra eftersom den främjat konkurrensen och kunnat hålla nere priserna, vilket gynnat konsumenterna. Motionären anmärker dock att det också har medfört att det på en ort där en typ av mobilabonnemang fungerar utmärkt är det helt omöjligt att utnyttja ett annat abonnemang. Ett sätt att öka mobiltäckningen för samtliga konsumenter är att operatörerna i större utsträckning nyttjar varandras infrastruktur när de själva inte kan erbjuda de egna kunderna mobiltäckning. Motionären anser därför att regeringen bör överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att underlätta ett mer effektivt utnyttjande av det svenska mobilnätet.

Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) framhåller i kommittémotion 2017/18:3411 yrkande 5 att tillgången till bra mobiltelefoni och goda uppkopplingsmöjligheter blir allt viktigare, och att det är en förutsättning för att människor ska kunna bo och verka i hela landet. Motionärerna betonar att Sverige behöver bra mobila och digitala kommunikationer med god geografisk täckning som har tillräcklig kapacitet eftersom allt fler vill använda mobil och digital teknik. Motionärerna understryker därför vikten av att regeringen verkar för att det ska finnas god tillgång till digital infrastruktur i hela landet.

I kommittémotion 2017/18:3462 påpekar Nina Lundström m.fl. (L) att många som bor i lands- och glesbygden fortfarande saknar tillgång till bredband, vilket inte bara påverkar möjligheten att kommunicera, umgås och få tillgång till nöjen, utan även förutsättningarna för att driva företag. Vidare tilläger motionärerna att allt fler välfärdstjänster utvecklas utifrån digitala lösningar, och när tjänster flyttar över till framtidens tekniklösningar måste även invånare i Sveriges mer glesbefolkade områden ges möjlighet att kliva på det digitala tåget. Mot denna bakgrund anser motionärerna i yrkande 28 i denna del att det behövs strategier för hur tele- och kommunikationsnät kan stödja det framtida servicebehovet inom transport och kommunikation, i synnerhet som bredband skapar en digital infrastruktur som möjliggör tillväxt över hela landet.

Annie Lööf m.fl. (C) framhåller i partimotion 2017/18:3683 yrkande 44 vikten av att se över hur tillgång till uppkoppling kan svara mot behovet senast 2025. Motionärerna pekar på nödvändigheten av att bättre ta till vara de möjligheter som den digitala utvecklingen erbjuder eftersom den ger förutsättningar för jobb, tillväxt och tillgång till välfärdstjänster i hela landet. För att digitaliseringen ska gå ännu snabbare krävs utbyggnad av fiber och annan modern kommunikationsteknik i hela Sverige, och för att genomföra detta pekar motionärerna på lösningar som exempelvis samförläggning av bredbandsinfrastruktur med annan infrastruktur och en mer snabbfotad användning av frekvenser för mobilt bredband.

Penilla Gunther m.fl. (KD) påpekar i motion 2017/18:3741 yrkande 16 att det finns en digital segregation i samhället som skär mellan de ekonomiska och kunskapsmässiga förutsättningarna för privatpersoner och företagare. Därför behöver den digitala jämlikheten förbättras genom tillgång till bredband/fiber över hela landet.

För att Sverige ska bli världsbäst på att tillvarata digitaliseringens möjligheter påpekar Robert Halef m.fl. (KD) i kommittémotion 2017/18:3766 yrkande 57 att en förutsättning är att det finns en robust bredbandsinfrastruktur över hela landet med hög överföringskapacitet. En viktig roll i sammanhanget har de regionala bredbandskoordinatorerna som fungerar som kontaktpunkter för bredbandsfrågor i länen. Motionärerna anser därför att det är angeläget att regeringen fortsätter att satsa på bredbandskoordinatorerna för att underlätta möjligheterna till bredband i hela Sverige.

Helena Lindahl m.fl. (C) uppmärksammar i kommittémotion 2017/18:3788 yrkande 4 behovet av en infrastruktur som gör att den tekniska utvecklingen kommer hela landet till del. Motionärerna framhåller att konsumenterna vill ha bättre täckning och högre överföringshastigheter för att kunna använda internetbaserade tjänster oavsett var de befinner sig. Motionärerna påpekar att en väl utbyggd infrastruktur för mobiltelefoni och bredband är en förutsättning för att människor ska kunna bo kvar på landsbygden, delta i undervisning och kulturliv eller ha sociala kontakter. Motionärerna understryker också att tillgång till bredband är avgörande för ett bra företagsklimat.

Jessica Rosencrantz m.fl. (M) framhåller i kommittémotion 2017/18:3833 yrkande 47 de stora satsningar på bredband som alliansregeringen gjorde inom ramen för landsbygdsprogrammet och betonar samtidigt att arbetet med att förbättra bredbandstäckningen måste fortsätta. Motionärerna ställer sig bakom den nya bredbandsstrategin liksom att staten är med och finansierar utbyggnaden av bredband i de områden där en utbyggnad inte kan bära sig på kommersiella villkor. Motionärerna understryker dock att utbyggnaden bör vara teknikneutral för att öka effektiviteten och snabbheten i arbetet.

I kommittémotion 2017/18:3855 yrkande 4 vill Eskil Erlandsson m.fl. (C) säkerställa att bredbandsstödet i första hand går till hushåll och fastigheter som inte finns i kommersiellt attraktiva områden. De påminner i sammanhanget om att många av de hushåll som inte har tillgång till fibernät ligger i områden som inte är kommersiellt attraktiva för utbyggnad. I yrkande 5 påpekar

motionärerna att många byalag och samfällighetsföreningar möter svårigheter i handläggningsprocessen för bredbandsstödet. Med anledning av detta vill motionärerna att handläggningsprocessen ses över i syfte att se till att pengarna enklare kommer de sökande till del utan byråkratiskt krångel. I yrkande 12 vill motionärerna att regeringen ska verka för en fungerande infrastruktur som gör det möjligt att driva företag i hela landet. De framhåller att it och bredband vid sidan av traditionell transportinfrastruktur möjliggör möten och utbyte mellan människor som leder till samhällsutveckling.

Nina Lundström m.fl. (L) förordar i motion 2017/18:3941 yrkande 1 att en digital allemansrätt införs som garanterar stabil och snabb uppkoppling i hela landet. Bredband ska betraktas som en grundläggande del av Sveriges infrastruktur, anser motionärerna, men de vill också uppmärksamma att en fullgod uppkoppling fortfarande inte erbjuds alla som bor och verkar på landsbygden och i glesbygden. Tillgången till en bra it-infrastruktur har en avgörande betydelse för näringslivet, den offentliga sektorn och hushållen i landet och motionärerna pekar också på det faktum att allt fler digitala tjänster växer fram. För att kunna nyttja dessa tjänster krävs det en bra bredbandsinfrastruktur som fungerar utan allvarliga driftsafbrott. Motionärerna påtalar att regeringens bredbandspolitiska målsättning innebär att det fortfarande kommer att finnas hushåll och företag som inte har tillgång till 100 Mbit/s 2025, vilket motionärerna inte finner tillfredsställande. I stället föreslår de i yrkande 2 ett mål om att alla hushåll och företag ska ha tillgång till denna hastighet senast 2025. I yrkande 3 vill motionärerna att regeringen ser över förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation som 2011 ändrades för att fastslå att företag och hushåll ska ha tillgång till en lägsta bredbandshastighet på 1 Mbit/s. Motionärerna anser att det krävs en modernisering av förordningen för att den ska motsvara utvecklingen med snabbare uppkoppling.

Utskottets ställningstagande

Mål och bestämmelser om lägsta bredbandshastighet

Utskottet vill inledningsvis påminna om att den första nationella bredbandsstrategin som var en del av den övergripande digitala agendan för Sverige presenterades i november 2009. Den snabba utvecklingen inom området sedan 2009 har lett till att regeringen har utarbetat en ny bredbandsstrategi som presenterades i december 2016 med följande mål:

- 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.
- 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet.
- 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband.

Ett första måldatum för den nya bredbandsstrategin är 2020 när 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, vilket kan jämföras med 90 procent av alla hushåll och företag som angavs i

den förra strategin från 2009. Utskottet anser att detta är en välkommen ambitionshöjning. Tre år senare, 2023, är målsättningen att hela Sverige ska ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet, vilket innebär att det i områden där människor normalt befinner sig bör vara möjligt att genom en trådlös uppkoppling använda mobila tjänster utanför hemmet eller arbetet, t.ex. på bussen, i bilen eller under promenaden. På motsvarande sätt gäller detta uppkopplade saker. Uppkopplingen bör vara så stabil och av sådan kvalitet att användaren inte upplever några begränsningar när de mobila tjänsterna utnyttjas. Sista måldatumet är 2025 när hela Sverige bör ha tillgång till snabbt bredband enligt följande:

- 98 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 1 Gbit/s.
- 1,9 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 100 Mbit/s.
- 0,1 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 30 Mbit/s.

Målen i den nya bredbandsstrategin innebär således bl.a. att de allra flesta hushåll och företag 2025 bör ha tillgång till en anslutning som medger en hastighet om 1 Gbit/s, vilket är tio gånger snabbare än målet i den förra bredbandsstrategin. En mindre del av hushållen och företagen, 2 procent, bör ha tillgång till lägre hastigheter. För dessa är målet att 1,9 procent bör ha tillgång till 100 Mbit/s. Resterande 0,1 procent omfattas av målet om tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet och bör åtminstone ha tillgång till bredband om minst 30 Mbit/s i hemmet eller på arbetsplatsen. Enligt utskottets mening reflekterar dessa mål högt ställda ambitioner vad gäller bredbandstäckning över hela landet.

Av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, följer att fast telefoni är en s.k. samhällsomfattande tjänst och att Post- och telestyrelsen (PTS) om det behövs kan utse en operatör som ska tillgodose rimliga krav på en sådan anslutning till ett överkomligt pris. Lagen förtydligar att anslutningen ska göras till en fast nätanslutningspunkt i en stadigvarande bostad eller ett fast verksamhetsställe. Denna anslutning ska medge en viss lägsta datahastighet som medger funktionellt tillträde till internet. I december 2011 fastställdes denna nivå till 1 Mbit/s. Med hänsyn till att digitala tjänster blir alltmer avancerade och därför förutsätter bättre kapacitet för användarna aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 22) sin avsikt att inom ramen för den samhällsomfattande tjänsten höja nivån för funktionell tillgång till internet från 1 Mbit/s till 10 Mbit/s. I sammanhanget kan framhållas att 10 Mbit/s i dag är tillräckligt för att exempelvis kunna titta på SVT Play, sköta företagsärenden och myndighetskontakter och kommunicera över nätet. Regeringen föreslog också en ökning av anslagsnivån för den samhällsomfattande tjänsten med 20 miljoner kronor för att finansiera de åtgärder som följer av en höjning av nivån för funktionell tillgång till internet.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att regeringen nu har ändrat i förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation så att nivån för funktionell tillgång till internet fr.o.m. den 1 mars 2018 fastställs till 10 Mbit/s

(SFS 2018:22). Regeringen har med ändringen infört en garanti om att alla i Sverige ska ha möjlighet att få en internetanslutning på 10 Mbit/s. Regeringen understryker i samband med detta att garantin införs för att möjliggöra moderna kommunikationslösningar även för de hushåll och företag som inte har tillgång till bredband eller bra mobiltäckning. Utskottet ser mycket positivt på detta. Regeringens beslut innebär att ett stöd införs för att ge privatpersoner och företag tillgång till internet med en hastighet på minst 10 Mbit/s. Stödet ges för uppkoppling i en fast punkt och administreras av PTS. Beslutet betyder att inget hushåll eller företag ska behöva betala mer än 5 000 kronor för att få en uppkoppling till internet som gör det möjligt att delta i samhället på ett fungerande sätt. Det bör påpekas att det finns ett antal hushåll och företag som är belägna på ett sätt som gör att det blir mycket dyrt för dessa att skaffa telefoni och/eller en uppkoppling om 10 Mbit/s. Det är dessa hushåll och företag som nu kommer att ha möjlighet att vända sig till PTS för att ansöka om stöd. Stöd kommer att kunna lämnas för den del av kostnaden som överstiger 5 000 kronor upp till 400 000 kronor. Enligt PTS preliminära bedömning handlar det om ca 300 hushåll som kan komma i fråga.

Tillgång till it-infrastruktur

Tillgång till telefoni och mobiltäckning

Utskottet vill framhålla att tillgång till fast telefoni ingår i den samhälls-omfattande tjänsten och därmed utgör en rättighet. De närmare bestämmelserna och förutsättningarna för fast telefoni framgår av 5 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. PTS får upphandla en sådan tjänst om inte anslutningen kan tillgodoses på kommersiella grunder. Vilken teknisk lösning som används för att säkerställa tillgång till fast telefoni är däremot inte lagreglerad.

PTS har sedan 2008 haft regeringens uppdrag att upphandla telefoni till stadigvarande bostäder och fasta verksamhetsställen som tidigare haft tillgång till telefoni men som därefter förlorat denna möjlighet. Innan en upphandling görs i det enskilda fallet ska PTS säkerställa att det är kommersiella skäl som är orsaken till att abonnenten saknar tillgång till telefoni. Utskottet noterar att det under 2017 inte har tillkommit några nya fall av abonnenter som förlorat sin telefoni och inte kunnat tillhandahållas telefoni genom marknadens försorg. I september 2017 tillhandahöll PTS telefoni till sammanlagt åtta slutanvändare, vilket utskottet finner tillfredsställande med hänsyn till befolkningens storlek och landets geografiska förhållanden.

I rapporten Tillgång till telefoni och grundläggande internet (PTS-ER-2017:18) från oktober 2017 gör PTS bedömningen att tillgången till telefoni och grundläggande internet överlag är god i Sverige, en bedömning som utskottet delar. Enligt undersökningen har nästan 100 procent av hushållen och de fasta verksamhetsställena tillgång till någon form av telefoni och grundläggande internetanslutning. Trenden att antalet abonnemang med fast telefoni minskar fortsätter, konstaterar utskottet. Sedan 2016 års rapport har

antalet abonnemang med fast telefoni sjunkit från 3,5 miljoner till 3,1 miljoner. Även antalet abonnemang med mobil telefoni har minskat med 1 procent under 2016, till 14,6 miljoner.

Vad gäller tillgången till telefoni och bredband via mobilnäten finns det i dagsläget sex frekvensband som används för sådana tjänster enligt vad PTS uppger. Den 1 juni 2017 beslutade regeringen att även 700 MHz-bandet till viss del ska användas för mobila telefoni- och bredbandstjänster, och myndigheten har därför inlett planeringsarbetet inför en tilldelning av frekvensutrymmen. Utskottet återkommer till denna fråga i ett eget avsnitt senare i detta betänkande. Vid tilldelningen av 450 MHz-bandet, 800 MHz-bandet och 900 MHz-bandet ställde PTS upp täckningskrav, vilket har bidragit till en högre grad av yttäckning utanför tätorter.

I PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2016 (PTS-ER-2017:7) visar myndigheten att utbyggnaden av mobilnäten i Sverige fortsätter. Under 2016 har utbyggnaden främst fokuserat på 4G-nätet och på utbyggnad i den norra delen av landet. Mobilnät som medger 10 Mbit/s täckte 2016 ca 69 procent av Sveriges yta (exklusive 450 MHz-bandet), vilket är en ökning med drygt 4 procentenheter jämfört med 2015. 4G-näten har framför allt byggts ut i Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten där ökningen uppgår till drygt 6 procentenheter per län jämfört med 2015, en utveckling som utskottet finner glädjande. Till stor del är denna utbyggnad kopplad till 4G-etableringar i redan existerande GSM-infrastruktur. Under 2016 har det även skett en noterbar ökning av täckningen från mobilnät som medger 30 Mbit/s, och täckningsgraden av dessa nät har ökat med ca 2,5 procentenheter och omfattade 2016 drygt 5 procent av Sveriges yta.

Vidare rapporterar PTS att yttäckningen för mobiltelefoni (taltjänster) sammantaget sedan 2015 har ökat med ca 0,5 procentenheter och i oktober 2016 omfattade drygt 85 procent av landets yta. Eftersom yttäckningen för taltjänster har varit mycket god de senaste åren och närmar sig 100 procent i många län krävs det utbyggnad i län med relativt sett låg procentuell täckning för att utbyggnaden ska slå igenom i statistiken. Under 2016 har sådan utbyggnad skett i Dalarnas, Jämtlands och Norrbottens län, noterar utskottet.

Utskottet vill peka på att regeringen i sin skrivelse om digitaliseringspolitiken (skr. 2017/18:47) uppmärksammar att det finns platser där det är särskilt viktigt med rörlighet men där täckningen fortfarande är bristfällig. Det gäller exempelvis i delar av lands- och glesbygden där människor bor och vistas och där vissa näringar finns. Samhällets aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar är också viktiga användare av trådlösa kommunikationer i sådana områden. I detta sammanhang kan framhållas att regeringen i sin skrivelse om inriktningen för digitaliseringspolitiken också meddelar sin avsikt att analysera frekvensutnyttjandet och frekvensanvändningen för samhällsnyttiga tjänster på lång sikt. Utskottet välkomnar detta.

I likhet med regeringen bedömer utskottet att operatörernas utbyggnad av 4G och 5G, liksom existerande och kommande täckningskrav i stora

frekvensband bidrar till en kontinuerligt förbättrad mobiltäckning även i dessa områden. Aktiv radiofrekvensförvaltning är enligt utskottet således avgörande för att det ska vara möjligt att nå regeringens mål om möjligheten att kunna använda stabila mobila tjänster av god kvalitet där människor normalt befinner sig. Bland annat anser utskottet att PTS arbete med att fastställa krav på täckningsvillkor för frekvenstillstånd är ett viktigt verktyg för att möta den ökade efterfrågan på trådlös bredbandsanslutning. Detsamma gäller för myndighetens analyser av vilka områden som kan betraktas som normala uppehållsorter.

Tillgång till bredband

Tillgången till bredband spelar en stor roll för samhällets tillväxt och utveckling, och för människors digitala delaktighet. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet Riksrevisionens granskning av regeringens insatser för att uppfylla det bredbandspolitiska målet. Enligt utskottets mening utgör Riksrevisionens iakttagelser ett värdefullt bidrag rörande bredbandsutbyggnaden.

Regeringen framhåller i skrivelse 2017/18:54 med anledning av Riksrevisionens rapport att Sverige är ett av de länder i världen där hushåll och företag har bäst tillgång till internetuppkoppling genom bredband. Regeringen påpekar dock att det finns skillnader mellan stad och landsbygd. För att underlätta utbyggnaden påminner regeringen också om att den har vidtagit ett antal åtgärder för att underlätta utbyggnaden. Det inkluderar bredbands-satsningar i glesbygden och på landsbygden inom ramen för såväl regionalfonds- som landsbygdsprogrammet. Regeringen har således sedan tidigt 2000-tal fördelat bredbandsstöd för 14 miljarder kronor, vilket har resulterat i omfattande bredbandsutbyggnad. Regeringen konstaterar också att åtgärder på lokal nivå såsom regionala och kommunala bredbandsstrategier eller digitala agendor med mål för bredbandsutbyggnaden har bidragit till utbyggnaden, vilket också är den bedömning utskottet gör.

I PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2016 (PTS-ER-2017:7) konstaterar myndigheten att ca 71 procent av alla hushåll och företag i Sverige i oktober 2016 hade tillgång till fast bredband om minst 100 Mbit/s. Det är en ökning med 5 procentenheter från samma tidpunkt året innan. Många av de som ännu inte har tillgång till 100 Mbit/s har goda möjligheter att få det inom de närmaste åren, bedömer PTS och pekar på att andelen hushåll i Sverige som finns i den absoluta närheten av redan fiberanslutna byggnader ("homes passed") är ca 13 procentenheter högre än andelen hushåll i redan fiberanslutna byggnader. PTS anser att de flesta av dessa hushåll skulle kunna anslutas utan omfattande investeringar, vilket indikerar att förutsättningarna är goda för att tillgången till it-infrastruktur som medger hastigheter om 100 Mbit/s kommer att fortsätta att öka de närmaste åren. Utskottet ser positivt på denna prognos.

Vidare konstaterar PTS i rapporten att tillgången till fast bredband via fiber har ökat med 5,6 procentenheter för hushållen i landet sedan 2015. Utanför

tätorter och småorter anges att ökningen har varit mindre än tidigare år (1,5 procentenheter). Orsaken till den svaga uppgången kan enligt PTS till största del hänföras till att SCB under hösten 2016 ändrade indelningen av tätorter och småorter i Sverige. Många av de hushåll och arbetsställen med tillgång till fiber som i oktober 2015 ansågs befinna sig utanför tätorter och småorter, räknades i oktober 2016 som en del av en tätort eller småort. PTS bedömer därför att den faktiska utbyggnaden utanför tätorter och småorter är jämförbar med tidigare år och att de stödmedel som betalas ut i dessa områden har fortsatt effekt även om detta inte återspeglas i statistiken.

Regeringen anger i sin skrivelse (skr. 2017/18:47) om digitaliseringspolitiken att PTS bör få ett aktivt ansvar för bredbandsstrategin, bl.a. för att den följs upp men också att myndigheten analyserar och utvärderar strategins mål och aktiviteter. Regeringskansliet förbereder därför en ändring i förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen. Syftet med att ge PTS det övergripande ansvaret – även om sakansvariga myndigheter fortfarande har ansvar för och följer upp sina respektive områden – är att det är viktigt att få en samlad bild av hur effektiva insatserna är i fråga om att nå de mål som satts upp, en bedömning som utskottet instämmer i. Regeringen avser att ge PTS i uppdrag att långsiktigt:

- analysera utvecklingen i förhållande till uppsatta mål
- visa på de möjligheter som en väl utbyggd infrastruktur för med sig
- kommunicera bredbandsstrategin och dess innehåll och
- vara sammanhållande för det arbete som andra myndigheter bidrar med enligt de uppdrag de fått.

Med anledning av länens rapportering om utvecklingen inom it-infrastrukturområdet vill utskottet uppmärksamma att PTS i en promemoria från februari 2017 konstaterar att länsstyrelsernas arbete under 2016 med det riksdagsbundna målet om ett bredband i världsklass till stor del har varit inriktat på handläggning av stöd samt information i länen till olika aktörer om stödgivning. PTS noterar vidare att man inom länen generellt har börjat jobba alltmer organiserat med att samverka i samverkans- och projektgrupper, arbetsforum eller liknande sammanslutningar. Många län anger att utvecklingen för bredbandsutbyggnaden är positiv och att flertalet aktörer i de olika länen, inklusive marknadsaktörer, är aktiva i arbetet med utbyggnaden av bredband och att den ökande konkurrensen har höjt tempot i arbetet. Sammantaget ser PTS positivt på den generella utvecklingen av bredbandsutbyggnaden under 2016 även om det finns fortsatta utmaningar att hantera. Ett län anger att man är klar med bredbandsutbyggnad via fiber (Gotland), och att man där arbetar vidare med bl.a. robusthet i fibernäten och satsningar på mobila nät med utgångspunkt i den regionala digitala agendan.

Utskottet vill även uppmärksamma att regeringen har gett PTS i uppdrag att kartlägga hinder för utbyggnad av fast och mobilt bredband och identifiera hur processen kan effektiviseras. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 juni 2018. Vidare har myndigheten fått i uppdrag att utreda kommunernas

roller på bredbandsmarknaden och undantag från den kommunala lokaliseringprincipen. Detta uppdrag ska slutredovisas senast den 30 juni 2018.

Utskottet vill även framhålla att regeringen i Trafikverkets regleringsbrev för 2017 har ålagt myndigheten att korta ned handläggningstiderna för ledningsrättsärenden. Bakgrunden är det stora antalet ansökningar som kommit in till Trafikverket från bredbandsutbyggare som vill samförlägga fiberinfrastruktur längs med det statliga vägnätet. Trafikverket har tillsatt extra resurser för att hantera ansökningarna men processen är fortfarande långdragen, vilket kan försena utbyggnaden av bredbandsnäten på landsbygden. Regeringen avser därför att följa upp Trafikverkets ansträngningar att minska de långa handläggningstiderna. Utskottet välkomnar detta.

Utskottet vill avslutningsvis uppmärksamma att regeringen den 22 februari 2018 beslutade att ge PTS i uppdrag att ta fram material för vägledning och information till regionala och lokala aktörer om hur fasta och trådlösa tekniker kan komplettera varandra för att bidra till att nå uppsatta bredbandsmål. Avsikten med initiativet är att möjliggöra snabbt bredband för hushåll och företag i områden som i dag inte har tillgång till det, eller för hushåll i områden där kopparnätet håller på att avvecklas. Uppdraget syftar även till att visa hur även mer avlägset belägna hushåll och företag ska kunna inkluderas vid utbyggnad av snabbt bredband. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 19 december 2018 i form av ett informationsmaterial som PTS ska ta fram. När uppdraget är klart ska PTS sprida informationsmaterialet till berörda intressenter.

Robusthet

I fråga om elektroniska kommunikationers robusthet och tillförlitlighet vill utskottet framhålla att en ökad utbyggnad av bredbandsnäten generellt sett höjer graden av robusthet, redundans och driftsäkerhet. Det ligger också på PTS ansvar att granska olika åtgärder för att öka tillförlitligheten i näten. Vidare genomför PTS i enlighet med förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheter vid höjd beredskap (krisberedskapsförordningen), risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) av sektorn. I dessa analyser redovisas olika genomförda åtgärder i det långsiktiga arbetet med att höja driftsäkerhet, redundans, robusthet och förmåga till återställning. Det kan t.ex. handla om krisövningar, utbildningsinsatser om logiska attacker, finansiering av robust fiberförläggning, förstärkningar av reservkraft, kontinuitetsplanering och tillsyn.

Utskottet vill också peka på att de operatörer som tillhandahåller ett s.k. allmänt kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster är skyldiga att rapportera avbrott och störningar av betydande omfattning till PTS. Under 2016 rapporterades 33 sådana avbrott och störningar. Statistiken visar att antalet betydande avbrott och störningar

under 2016 är något lägre än tidigare år, en utveckling som utskottet ser positivt på.

Bredbandsstöd

Utskottet anser i likhet med regeringen att bredbandsutbyggnaden i Sverige ska vara marknadsdriven och genomföras i samklang med det ansvar som det offentliga har för bl.a. tillgänglighet till samhällsservice och för att tillväxt och företagande blir långsiktigt hållbart. I delar av Sveriges lands- och glesbygder saknas emellertid grund för en kommersiell utbyggnad, och därför finns det möjlighet till statligt stöd för bredbandsutbyggnad i sådana områden. De befintliga statliga stöden för bredband tillhandahålls inom ramen för regionalfondsprogrammet för ortsammanbindande nät i de nordligaste regionerna och inom ramen för landsbygdsprogrammet till accessnät på landsbygden. Efterfrågan på båda dessa stöd har varit mycket hög. Enligt regeringens bedömning har den nuvarande stödmodellen genererat mycket god utbyggnad, vilket också är utskottets uppfattning.

Mot bakgrund av den iakttagelse som Riksrevisionen gör i sin rapport om risken för att bredbandsstöd snedvrider konkurrensen vill utskottet betona vikten av att det statliga stödet till bredbandsutbyggnaden måste gå till områden där kommersiell utbyggnad varken förekommer eller planeras, och att den utbyggnad som sker med hjälp av statligt stöd måste göras i enlighet med statsstödsregelverket. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att regeringen i sin skrivelse med anledning av Riksrevisionens granskning tydligt belyser att det finns verktyg på plats för att säkerställa detta, t.ex. de marknadsanalyser som Statens jordbruksverk ska göra och de offentliga samråd som länsstyrelserna genomför. Liksom regeringen vill utskottet understryka att det är viktigt att ansvariga myndigheter kontinuerligt håller dessa verktyg aktuella och säkerställer att regelverket följs.

Utskottet känner till det missnöje som ibland har kommit till uttryck bland fiberföreningar ute i landet vad gäller möjligheten att få tillgång till stödmedel. Utskottet vill dock understryka det faktum att syftet med stödet inte är att gynna någon särskild aktör, och att de nationella urvalskriterierna gör det möjligt för alla typer av aktörer att beviljas stöd. Det som prioriteras är att så många som möjligt ska få tillgång till bredband med hjälp av stöd i områden där det inte kommer att göras någon marknadsmissig utbyggnad inom tre år i enlighet med statsstödsregelverket.

Statens jordbruksverk har i uppdrag att tillhandahålla riktlinjer och rutinbeskrivningar för stöd till bredband i enlighet med gällande regelverk för landsbygdsprogrammet, och det är länsstyrelserna uppgift att tillämpa dessa. När det gäller den kritik som har riktats mot Statens jordbruksverk är utskottet medvetet om att myndigheten haft svårigheter att få på plats det system som hanterar stödet. Utskottet vill också påminna om att regeringen har fört en dialog med myndigheten och i dessa sammanhang betonat hur viktigt det är att man har funktionella it-system på plats. För att tydliggöra betydelsen av ett

fungerande samarbete mellan Statens jordbruksverk i egenskap av förvaltande myndighet och länsstyrelserna som handläggande myndigheter för bredbandsstöden i landsbygdsprogrammet har regeringen i respektive myndighets regleringsbrev lagt till uppdrag, vilket utskottet välkomnar.

Den uppfattning som regeringen ger uttryck för i bredbandsstrategin är att det även framöver kommer att behövas statliga medel för utbyggnad i områden där förutsättningar för kommersiell utbyggnad saknas, en uppfattning som också utskottet ansluter sig till. PTS har fått i uppdrag av regeringen att komma med förslag till utformning av framtida insatser med statliga medel, och regeringen kommer utifrån underlaget att se över om det finns behov av en ny modell för att säkerställa en fortsatt effektiv användning av framtida offentliga medel till bredbandsutbyggnad.

I PTS svar från november 2017 gör myndigheten bedömningen att utbyggnaden av bredband nu har kommit så långt att det skulle bli svårt att klara av den kvarvarande utbyggnaden med lokalt engagemang och med en fördelning av bredbandsstöd som styrs av ansökningar enligt den nuvarande modellen. För att möta utmaningarna för bredbandsutbyggnaden framöver anser myndigheten att det behövs en högre grad av strategisk styrning av bredbandsstödet. PTS föreslår därför ett skifte till en uppifrån-och-ner-modell med ett centralt styrt system där offentliga aktörer gör kartläggningar och prioriteringar över områden som behöver stöd. Förslaget går bl.a. ut på följande

- Stöd för bredbandsutbyggnad bör hanteras som ett statligt stöd framöver. Om fokus riktas på ett stöd kan det främja förutsebarheten för aktörerna på bredbandsmarknaden.
- Bredbandsstödet bör vara ett nationellt stöd utanför landsbygdsprogrammet och den europeiska regionala utvecklingsfonden. Ett sådant stöd kan vara särskilt utformat för bredbandsutbyggnad och anpassat till utvecklingen på den svenska bredbandsmarknaden.
- Den regionala kompetens som finns i respektive län bör tillvaratas, och det ska vara möjligt att påverka var stödmedel fördelas genom kartläggningar samt prioriteringar på regional nivå.

Ett nytt bredbandsstöd i enlighet med den föreslagna modellen bör enligt PTS tas fram så snart som möjligt för att förbättra förutsättningarna att nå målen i bredbandsstrategin. I avvaktan på en ny stödordning bör efterfrågan på bredbandsstöd fångas upp inom landsbygdsprogrammet genom de ökade medel om 1 miljard kronor som regeringen har avsatt för bredbandsutbyggnad inom den nuvarande programperioden. PTS förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet, och utskottet ser fram emot utfallet med stort intresse.

Bredbandskoordinatorer

Utskottet vill påminna om att regeringen i maj 2015 beslutade att införa s.k. bredbandskoordinatorer i varje län med uppgiften att arbeta för bredbandsutbyggnad i det egna länet, och även för att skapa länsöverskridande samarbeten. Koordinatorerna fungerar också som kontaktpunkter för bredbandsfrågor i länet för både offentliga och privata aktörer. De underlättar också kommunernas arbete med bredbandsfrågor, samt det arbete som bedrivs av landets fiberföreningar.

Utskottets uppfattning i denna fråga är att de regionala bredbandskoordinatorernas arbete har stor betydelse när det gäller att stödja bl.a. kommunerna i deras arbete med bredbandsutbyggnaden. Vad gäller framtiden för bredbandskoordinatorerna hänvisar utskottet till vad regeringen anger i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 22), nämligen att satsningen på dessa ska fortsätta. Av PTS regleringsbrev för 2018 framgår att av anslagsposten 2:5 Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation får 21 miljoner kronor användas för utgifter för bredbandskoordinatorer varav högst 3 miljoner kronor för utgifter för administration av dessa åtgärder.

Utskottet vill även hänvisa till vad regeringen säger om bredbandskoordinatorer i sin skrivelse (skr. 2017/18:47) om digitaliseringspolitiken. I samband med den återkommande utvärderingen av de regionala bredbandskoordinatorerna anser regeringen att kan det finnas anledning att se över om det finns behov av att utveckla verksamheten ytterligare. Det skulle kunna innebära en utökad verksamhet som omfattar kommuner där det finns behov av stöd. Med utgångspunkt i utvärderingen planerar regeringen också att ge Bredbandsforum i uppdrag att ge kommunerna vägledning om hur de kan bygga ut bredband på ett effektivt, samordnat och konkurrensneutralt sätt. Utskottet ser positivt på ett sådant initiativ.

Sammanfattande ställningstagande

Utskottet anser att tillgången till elektroniska kommunikationer fortsätter att utvecklas i positiv riktning. Utskottet välkomnar den höjda ambitionsnivån på bredbandsområdet som regeringens bredbandsstrategi ger uttryck för. Utskottet välkomnar också Riksrevisionens granskning av regeringens insatser för att uppfylla det bredbandspolitiska målet. Enligt utskottets mening är de iakttagelser som lämnas väl omhändertagna genom vidtagna åtgärder och utskottet ser med stort intresse fram emot utfallet av det arbete som pågår med att utforma en ny och mer ändamålsenlig modell för det statliga stödet till den fortsatta bredbandsutbyggnaden.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser utskottet att syftet med här behandlade motionsyrkanden om tillgång till elektroniska kommunikationer är väl tillgodosett och avstyrker således motionerna 2017/18:151 (L) yrkande 1.1, 2017/18:551 (L) yrkande 5.2 i denna del, 2017/18:673 (S), 2017/18:817 (S), 2017/18:924 (SD) yrkande 5, 2017/18:1368 (S), 2017/18:2029 (M) yrkande 2, 2017/18:2137 (S), 2017/18:2197 (S), 2017/18:2198 (S) i denna del,

2017/18:2256 (M) yrkandena 1 och 5, 2017/18:2723 (M), 2017/18:3411 (M, C, L, KD) yrkande 5, 2017/18:3462 (L) yrkande 28 i denna del, 2017/18:3683 (C) yrkande 44, 2017/18:3741 (KD) yrkande 16, 2017/18:3766 (KD) yrkande 57, 2017/18:3788 (C) yrkande 4, 2017/18:3833 (M) yrkande 47, 2017/18:3855 (C) yrkandena 4, 5 och 12 och 2017/18:3941 (L) yrkandena 1–3. Vidare föreslår utskottet att skrivelse 2017/18:54 läggs till handlingarna.

Teknikskiftet i det fasta telefontätet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör teknikskiftet i det fasta telefontätet. Utskottet konstaterar bl.a. att omställningen från en kopparnätbaserad infrastruktur till fiber eller annan teknisk lösning fungerar allt bättre, att Telias informationsinsatser har förbättrats och att PTS följer processen.

Jämför reservation 9 (M, C, L, KD).

Bakgrund

Telia påbörjade 2010 ett arbete med att i olika delar av landet ersätta den traditionella fasta telefonin via kopparnätet med modernare trådlös teknik eller fiber, en process som föranleddes av den tekniska utvecklingen och av ökade kostnader för underhåll av den gamla infrastrukturen. Från och med 2016 genomförs löpande systematiska förändringar i Telias kopparnät som på sikt ska avvecklas för att övergå till fiber och mobilt bredband, en omställning som av Telia benämns som Framtidens nät.

Övergången från det kopparbaserade telefontätet till andra lösningar berör ca 10 000 kunder halvårsvis.

Motionerna

Jan Björklund m.fl. (L) behandlar i partimotion 2017/18:551 yrkande 5.2 frågor om tillgång till bl.a. bredband och telefoni. I detta sammanhang understryker motionärerna betydelsen av att det gamla kopparnätet för fast telefoni inte avvecklas innan det finns fullgoda digitala alternativ för de som berörs av omställningen till ny teknik.

Maria Plass (M) uppmärksammar i motion 2017/18:2024 det s.k. teknikskiftet som innebär att Skanova i etapper ersätter kopparnätet med en trådlös telefonitjänst på framför allt landsbygden. Motionären framhåller de risker som en övergång till trådlös teknik kan innebära, t.ex. om hushållen drabbas av strömavbrott och är beroende av trygghetslarm. Mot denna bakgrund yrkar motionären på att Post- och telestyrelsen (PTS) ska ges i uppdrag att kontinuerligt och långsiktigt se till att säkerheten för de boende inte försämras när det fasta telefontätet stängs av och läggs ned.

I motion 2017/18:2198 behandlar Eva-Lena Jansson m.fl. (S) bl.a. den pågående avvecklingen av det traditionella kopparnätet för telefoni och bredbandsanslutningar. I detta sammanhang betonar motionärerna vikten av att övergången från gammal till ny teknik görs på ett sådant sätt att de som berörs inte drabbas av avbrott, något som tyvärr i en del fall redan har inträffat. Mot denna bakgrund hänvisar motionärerna därför till Landsbygdskommitténs tidigare förslag om att regeringen omgående bör ta initiativ till att säkerställa tillgången till bredband för de hushåll och företag som står utan ersättning i samband med Telias förändringar av kopparnäten.

Betty Malmberg (M) uppmärksammar i motion 2017/18:3145 vad som kan inträffa för de hushåll som i dag är uppkopplade via kopparnätet och ADSL när Skanova monterar ned kopparledningarna. Motionären konstaterar att det på flera ställen i landet inte kommer att finnas ADSL, vilket innebär att vissa hushåll inte får tillgång till bredband. För att undvika att denna situation uppstår yrkar motionären på att kopparnätet i regel ska finnas kvar till dess att annat likvärdigt bredband kan erbjudas i området.

Nina Lundström m.fl. (L) behandlar i kommittémotion 2017/18:3462 yrkande 28 bl.a. frågan om behovet av strategier för hur tele- och kommunikationsnät kan stödja det framtida servicebehovet inom transport och kommunikation. Motionärerna understryker i detta sammanhang att kopparnätet för telefoni och bredbandsuppkoppling kan avvecklas först när alternativa lösningar finns på plats för berörda abonnenter.

I kommittémotion 2017/18:3758 påminner Anders Åkesson m.fl. (C) om att nedmonteringen av det gamla statliga kopparnätet för telefoni under senare tid har gått allt snabbare, vilket får konsekvenser för tillgången till både telefoni- och bredbandstjänster. Denna förändring slår hårdast mot landsbygden där alternativen till en fast förbindelse – t.ex. ett fibernät eller mobilt nät med hög överföringshastighet – inte finns eller är alltför kostsamt. För att förhindra att människor lämnas utan möjlighet till fungerande kommunikation vill därför motionärerna i yrkande 32 att den aktör som i dag distribuerar telefoni- och bredbandstjänster inte ska tillåtas avbryta den fasta förbindelsen om det inte finns en fullgod ersättning till en rimlig kostnad på plats.

I kommittémotion 2017/18:3894 uppmärksammar Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) i yrkande 23 situationen för hushållen i de delar av landet där kopparnätet avvecklas och vad detta kan innebära för den digitala tillgängligheten. Motionärerna framhåller därför behovet av att säkerställa att de hushåll som kommer att mista tillgången till kopparnätet erbjuds likvärdiga alternativ innan kopparnätet kopplas bort.

Utskottets ställningstagande

Vad gäller konsekvenserna av den pågående avvecklingen av Telias kopparnätbaserade infrastruktur kan utskottet inledningsvis konstatera att i

den årliga sammanställning som Post- och telestyrelsen (PTS) gör av konsumentklagomål på telefoni och bredband hamnar klagomål på nedmontering av kopparnätet på en andra plats. Under perioden januari till juni 2017 behandlade myndigheten ett sjuttiototal klagomål i denna kategori. Klagomålen handlar i första hand om själva omställningen och inte om att konsumenten har drabbats av avbrott eller att ersättningslösningarna inte har fungerat. Utskottet vill vidare hänvisa till det svar som det ansvariga statsrådet, Peter Eriksson, lämnade den 21 februari 2017 med anledning av en skriftlig fråga (fr. 2016/17:815) om vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att människor på landsbygden inte ska stå utan fungerande telefoni eller bredband. Statsrådet pekade på att de kunder som i dag får fast telefoni och även bredbandstjänster levererade via kopparnätet i stället kommer att få motsvarande tjänster genom i första hand mobilnäten, men även genom fibernäten där sådana byggs. För de kunder som helt saknar möjlighet till fiberanslutning eller mobiltäckning vid sin fasta bostad eller fasta verksamhetsställe är bredband via satellit i dag en konkurrenskraftig lösning, anförde statsrådet och hänvisade till PTS. Om telefoni inte kan tillhandahållas på marknadsmässiga villkor kan en lösning upphandlas av PTS. I sitt svar hänvisade statsrådet också till de målsättningar som regeringen formulerat i den nya bredbandsstrategin om att tillhandahålla hushållen snabb och stabil bredbandsuppkoppling till 2025.

I rapporten Tillgång till telefoni och grundläggande internet (PTS-ER-2017:18) konstaterar PTS att övergången från det kopparbaserade telefonnätet till mobila lösningar eller fiber fortsätter. Omställningen berör, förutom telefoni, även andra tjänster såsom bredband via XDSL, tv och IP-streaming. Som en konsekvens av omställningen till andra infrastrukturer har andelen hushåll och verksamhetsställen som har tillgång till bredband via fasta tekniker minskat något under det senaste året, medan andelen hushåll som har tillgång till bredband via mobila lösningar har ökat. Sammanlagt har antalet hushåll som inte har tillgång till grundläggande internet (1 Mbit/s) minskat, en utveckling som utskottet finner uppmuntrande.

På sin webbsida informerar PTS att marknadsaktörerna i dag erbjuder flera alternativa tekniska lösningar utöver kopparnätet som ger fast bredband och fast telefoni. För de flesta hushåll och företag finns – även i mer glesbefolkade områden – minst tre leverantörer att välja bland. Myndigheten påpekar dock att det finns ett fåtal hushåll och företag som tidigare har haft fast telefoni men som inte längre har det och där varken Telia eller någon annan operatör har erbjudit sig att tillhandahålla telefoni. I dessa fall har myndigheten i stället upphandlat telefonitjänster av en operatör. PTS följer utvecklingen på området bl.a. i form av återkommande uppföljningsmöten med Telia och andra operatörer, samråd med bredbandskoordinatorer och mediebevakning, åtgärder som utskottet anser vara motiverade.

Utskottet vill också påpeka att Telia i dag har betydligt bättre rutiner för att informera berörda abonnenter och de operatörer som utnyttjar Telias kopparnät om planerade förändringar än vad fallet var i början av omställningen. Det var i många fall den bristfälliga informationen som tidigare gav upphov till

konsumenternas missnöje. Telia tillhandahåller också information om Framtidens nät till både privatpersoner och företagskunder på sin webbsida.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att omställningen från en kopparnätbaserad infrastruktur till fiber eller en trådlös teknik fungerar allt bättre och att Telias informationsinsatser har förbättrats liksom att PTS följer processen. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2017/18:551 (L) yrkande 5.2 i denna del, 2017/18:2024 (M), 2017/18:2198 (S) i denna del, 2017/18:3145 (M), 2017/18:3462 (L) yrkande 28 i denna del, 2017/18:3758 (C) yrkande 32 och 2017/18:3894 (M, C, L, KD) yrkande 23.

Statens innehav av digital infrastruktur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att tillgängliggöra digital infrastruktur i statlig ägo med hänvisning till att frågan bereds inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 10 (M, C, L, KD).

Motionen

Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) påpekar i kommittémotion 2017/18:3894 yrkande 22 att både Trafikverket och Svenska kraftnät samt ytterligare ett antal statliga aktörer har fiberoptiska nätverk som sträcker sig över Sverige. De används i huvudsak för att styra järnvägs- och kraftledningsanläggningar. Motionärerna pekar på att delar av dessa fibernät i dagsläget inte är fullt utnyttjade, vilket innebär att redan befintliga anläggningar skulle kunna bidra till att uppnå målet om tillgång till bredband. Motionärerna anser dessutom att man skulle få en mer driftsäker nätverksstruktur om dessa fibernät sammankopplades. Av denna anledning vill motionärerna att de olika fibernäten i statlig ägo ska tillgängliggöras för marknaden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att statliga aktörer som Trafikverket, Affärsverket svenska kraftnät, Vattenfall AB och Teracom AB med rikstäckande verksamhet disponerar över ett unikt och omfattande s.k. kanalisationsutrymme, som sträcker sig över långa avstånd längs med järnvägar, kraftledningar och det nationella vägnätet. Denna resurs har bidragit till utvecklingen på marknaden eftersom nya aktörer under de senaste 20 åren har fått tillgång till infrastruktur på nya platser som ett alternativ till den infrastruktur som Telia och tidigare Televerket förfogade över. Samtidigt bör det noteras att de statliga aktörerna hela tiden har haft bredbandsverksamheten som en sidoverksamhet till sina respektive huvuduppdrag.

Utskottet vill också påminna om att staten har ett ansvar för att den nationella bredbandsinfrastrukturen utnyttjas på ett effektivt sätt. Betänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:1) innehåller flera förslag om hur samordningen av statens bredbandsinfrastruktur kan förbättras. Utredningen föreslår även att utbudet av statligt ägd fiber och kanalisation ska utökas och göras tillgängligt för bredbandsutbyggare för att på så sätt skapa förutsättningar för att marknadsaktörer kan dra fördel av den överkapacitet som finns i den statliga bredbandsinfrastrukturen. Utredningen lyfter även fram betydelsen av att de regionala bredbandskoordinatorerna tidigt får information om planerad ut- och ombyggnad för att kunna underlätta eventuell samförläggning av bredbandsinfrastruktur och annan infrastruktur.

Utredningen påminner om att huvudprincipen är att offentliga aktörer, med undantag för bolag, inte ska bedriva kommersiell verksamhet i konkurrens med privata aktörer men framhåller också att det offentliga inslaget i vissa fall kan vara berättigat, t.ex. när allmänhetens intressen inte tillgodoses av marknadens aktörer. Offentliga aktörer bör i dessa fall agera så neutralt som möjligt och bidra till att de som säljer bredbandstjänster i ett senare förädlingsled får tillgång till infrastrukturen. Det innebär att de statliga aktörernas bredbandsinfrastruktur ska vara tillgänglig för alla på marknaden på konkurrensneutrala och icke-diskriminerande villkor, en slutsats som utskottet också delar.

Några av de förslag som utredningen lägger fram är att Trafikverkets instruktion ändras så att det framgår att Trafikverket ska bedriva uppdrags-, uthyrnings- och försäljningsverksamhet som är förenlig med verkets uppgifter i övrigt avseende elektroniska kommunikationstjänster, inklusive uthyrning av kanalisationsutrymme. Vidare föreslås Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät få i uppdrag att årligen samråda med Post- och telestyrelsen (PTS) om sina tele- och kommunikationsnät med tillhörande verksamheter. Dessutom ska PTS få i uppgift att bistå Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät med råd om deras tele- och kommunikationsnät med tillhörande verksamheter. Utskottet erfar att utredningens övriga förslag för närvarande bereds inom Regeringskansliet och att regeringen i skrivelse 2017/18:54 uppger att förslagen kommer att behandlas senast i samband med budgetprocessen inför 2019.

Utskottet vill också i sammanhanget uppmärksamma att Trafikverket i promemorian Digitaliseringens möjligheter från augusti 2017 behandlar bl.a. utnyttjandet av det landsomfattande fiberoptiska kommunikationsnät som ska säkerställa järnvägens behov av säkra elektroniska kommunikationer. Myndigheten uppmärksammar här sitt uppdrag att tillhandahålla överkapacitet till externa parter i kommunikationsnätet. Trafikverket gör i promemorian bedömningen att i takt med att utbudet av svartfiber från kommersiella aktörer ökar, kommer efterfrågan på myndighetens kommunikationstjänster till den privata marknaden med tiden att minska. Förutom att erbjuda externa parter elektroniska kommunikationstjänster kommer Trafikverket även att erbjuda tillgång till myndighetens master för inplacering av radioutrustning samt

etablering av utrustning i tunnlar för mobil radiotäckning. Trafikverket anger dock att man behöver se över tekniska beskrivningar och regelverk för hur externa aktörer nyttjar och bygger kanalisationer för bredband i väg- och järnvägsinfrastrukturen, vilket utskottet har förståelse för.

Utskottet ser positivt på att fibernät i statlig ägo bidrar till att öka redundansen och robustheten men vill inte föregripa det beredningsarbete som pågår inom Regeringskansliet i fråga om att tillgängliggöra statens digitala infrastruktur eller det arbetet som görs på Trafikverket. Utskottet avstyrker därför motion 2017/18:3894 (M, C, L, KD) yrkande 22.

Särskilt om 700 MHz-bandet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om 700 MHz-bandet. Utskottet konstaterar att åtgärder har vidtagits för att tillgängliggöra 700 MHz-bandet för mobila kommunikationstjänster och att också blåljusmyndigheternas behov av frekvensutrymme har uppmärksamats i sammanhanget.

Jämför reservation 11 (C, L, KD).

Bakgrund

Med anledning av regeringens beslut den 31 oktober 2016 som innebar att frekvensutrymmet 694–790 MHz (700 MHz-bandet) skulle vara tillgängligt för tillståndspliktiga markbundna tv-sändningar t.o.m. den 31 maj 2018 avbröt Post- och telestyrelsen (PTS) den auktionsprocess för 700 MHz-bandet som den inlett. I och med regeringens senare beslut om att vissa frekvenser fr.o.m. den 1 november 2017 får användas till annat gavs dock PTS en möjlighet att inleda ett nytt tilldelningsförfarande för frekvenser i 700 MHz-bandet.

Motionerna

Nina Lundström m.fl. (L) uppmärksammar i kommittémotion 2017/18:3462 yrkande 28 bl.a. efterfrågan på olika former av digitala kommunikationslösningar för vilka tillgången till 700 MHz-bandet får stor betydelse. Inför auktioneringen av frekvenser i 700 MHz-bandet understryker motionärerna dock att hänsyn också måste tas till blåljusmyndigheternas behov av vissa frekvenser och att dessa frekvenser därför måste reserveras för samhällsviktiga funktioner.

Med hänsyn till att konsumenterna efterfrågar allt bättre täckning och högre överföringshastigheter för att kunna utnyttja internetbaserade tjänster var de än befinner sig, framhåller Anders Åkesson m.fl. (C) i kommittémotion 2017/18:3758 yrkande 27 att trådlös infrastruktur kan vara ett mer ekonomiskt sätt att nå alla bostäder och verksamhetsställen i avvaktan på att fast fiber

byggs ut, inte minst i glesbygden. Motionärerna anser således att ett kommersiellt tillgängliggörande av 700 MHz-bandet är en viktig del av att förbättra bredbandstäckningen i hela landet. Motionärerna anser det därför vara angeläget att verka för PTS mål om att snarast förbättra mobiltäckningen i de områden där den är bristfällig för att ge tillgång till mobilt bredband och telefoni i hela landet genom att auktionera ut 700 MHz-bandet, samtidigt som blåljusmyndigheternas funktion och tillgång till bandbredd måste tillgodoses.

Robert Halef m.fl. (KD) betonar i kommittémotion 2017/18:3766 yrkande 56 behovet av ett snabbt och säkert mobilnät med bra geografisk täckning och hög kapacitet. Motionärerna påminner i sammanhanget om alliansregeringens tidigare initiativ att frigöra det s.k. 700 MHz-bandet som har stor betydelse för mobiltelefonin och understryker därför det nödvändiga i att regeringen fortsätter på den inslagna vägen och auktionerar ut delar av 700 MHz-bandet snarast, samtidigt som den måste ta hänsyn till blåljusmyndigheternas kommunikationsbehov.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat frågan om det framtida utnyttjandet av 700 MHz-bandet senast i betänkande 2016/17:TU6. Utskottets sammanfattande bedömning var då att frigörandet av 700 MHz-bandet för mobila kommunikationstjänster kan bidra till att skapa gynnsamma förutsättningar för en fortsatt utbyggnad och ökad tillgång till sådana tjänster. Utskottet ansluter sig alltså till denna uppfattning.

Utskottet är införstått med att behovet av och efterfrågan på frekvensutrymme ökar samtidigt som radiofrekvenser utgör en begränsad resurs som får allt större betydelse i samhället. Utskottets uppfattning är att staten har en viktig roll när det gäller att skapa goda förutsättningar för den kommersiella utbyggnaden av mobilt bredband men även för att underlätta införandet av nya mobila tekniker, inte minst genom att främja effektiv frekvensanvändning. Frigörandet av stora delar av 700 MHz-bandet för mobila kommunikationstjänster kommer sannolikt att bidra till en sådan utveckling. Det är också viktigt enligt utskottet att samhällsviktiga aktörers intressen beaktas i frekvensförvaltningen, särskilt mot bakgrund av det rådande allmänna säkerhetsläget.

Utskottet vill framhålla att regeringen har identifierat behovet av en strategi för den långsiktiga frekvensanvändningen och att regeringen därför har tillsatt en utredning för att föreslå hur frekvensanvändningen kan planeras för perioden 2027–2047 för att kunna möta samhällets behov så effektivt som möjligt, något som utskottet välkomnar. I uppdraget (dir. 2017:99) ingår även att utreda förutsättningarna för tilldelning av frekvenser till samhällsviktiga aktörer och nationella säkerhetsändamål. Utskottet noterar också att utredaren ska föreslå författningsändringar för att tillgodose dessa intressen. Utredaren ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet senast den 31 oktober 2018.

Mot bakgrund av regeringens senaste beslut hösten 2017 om den framtida användningen av 700 MHz-bandet har Post- och telestyrelsen (PTS) sammanställt en uppdaterad förstudie (PTS-ER-2017:17) för att lämna rekommendationer inför den kommande tilldelningen av frekvenser i 700 MHz-bandet utifrån de förutsättningar som ändrats sedan den tidigare förstudien. Myndigheten pekar bl.a. på att regeringen har lagt fram en ny bredbandsstrategi med nya bredbandsmål, att ett antal beslut om 700 MHz-bandet har fattats på EU-nivå och att PTS har ingått koordineringsavtal med relevanta grannländer, samt att överflyttningen av tv-näten från 700 MHz-bandet har slutförts.

Den 31 januari 2018 meddelade PTS att auktionen planeras att genomföras i december 2018 och att myndigheten av denna anledning skickar ut en konsultation med olika förslag inför tilldelningen av frekvenser i 700 MHz-bandet. Myndigheten föreslår bl.a. att ett krav införs i syfte att förbättra utomhustäckningen för tal och data där konsumenter vistas.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet med tillfredsställelse att åtgärder har vidtagits för att tillgängliggöra 700 MHz-bandet för mobila kommunikationstjänster och att regeringen i detta sammanhang också har uppmärksammat blåljusmyndigheternas behov av frekvensutrymme. Utskottet avstyrker därför motionerna 2017/18:3462 (L) yrkande 28 i denna del, 2017/18:3758 (C) yrkande 27 och 2017/18:3766 (KD) yrkande 56.

Vissa konkurrensfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om konkurrenssituationen på bredbandsområdet. Utskottet hänvisar bl.a. till den konkurrensfrämjande reglering som finns på området och till det uppdrag som PTS har att säkerställa en fungerande konkurrens på marknaden.

Motionen

Anette Åkesson m.fl. (M) påpekar i motion 2017/18:2256 att det är framför allt marknadsaktörerna som står för de stora investeringarna i fast bredbandsinfrastruktur. Motionärerna hänvisar också till en slutsats som dras i en OECD-rapport från 2015, nämligen att konkurrenssituationen mellan de lokala bredbandsnäten och de nationella aktörerna har varit avgörande för den positiva utvecklingen i Sverige. Därför betonar motionärerna att det ur ett nationellt perspektiv är viktigt att konkurrensen även fortsättningsvis främjas och att även de lokala näten ges goda förutsättningar. Motionärerna anser således i yrkande 2 att möjligheten till konkurrens mellan lokala och nationella aktörer måste värnas eftersom erfarenheten visar att det främjar utbyggnaden och låga slutkundpriser. Motionärerna anför vidare att den tekniska utvecklingen har bidragit till att göra fibern till basen för både mobilt och fast

bredband. I detta sammanhang pekar motionärerna också på de specifika förhållanden som kännetecknar bredbandsinfrastrukturen, och att det i stor utsträckning handlar om en monopolsituation. Motionärerna hänvisar till Post- och telestyrelsens (PTS) undersökning som visar att priserna är väsentligt lägre i områden med öppna nät där flera internetleverantörer tillåts konkurrera. Därför anser motionärerna i yrkande 3 att regeringen bör tillsätta en utredning om hur man kan stävja monopolsituationer i fråga om ägandet av bredbandsinfrastruktur som motverkar samhällsnyttan.

Utskottets ställningstagande

Vad gäller frågan om konkurrensfrämjande reglering på bredbandsområdet vill utskottet inledningsvis påminna om att Konkurrensverket är den myndighet som har uppdraget att utöva tillsyn över konkurrensrättsliga frågor i förhållande till konkurrenslagen (2008:579) samtidigt som det är Post- och telestyrelsens (PTS) uppgift att fortlöpande analysera olika delmarknader inom sektorn för elektronisk kommunikation för att säkerställa att det råder fungerande konkurrens. Bestämmelserna återfinns i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och i förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation. Om konkurrensen inom en delmarknad inte bedöms som tillfredsställande ska en dominerande aktör med ett betydande marknadsinflytande identifieras och åläggas skyldigheter i särskild ordning i syfte att skapa effektiv konkurrens. Skyldigheterna kan omfatta åtgärder som samtrafikskyldighet och skyldighet att lämna andra former av tillträde.

När PTS fastställer vilka marknader som ska bli föremål för förhandsreglering vill utskottet framhålla att myndigheten ska beakta EU-kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader, liksom kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av aktörernas inflytande på marknaden. PTS genomför en marknadsanalys vart tredje år för att fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter. Utskottet noterar i sammanhanget den iakttagelse som Riksrevisionen gör i rapporten Bredband i världsklass? Regeringens insatser för att uppfylla det bredbandspolitiska målet (RiR 2017:13), nämligen den att den relevanta marknaden på bredbandsområdet hittills har bedömts vara nationell, och att endast en aktör därmed har ansetts utöva ett betydande inflytande. Detta har inneburit att endast denna aktör har omfattats av de konkurrensreglerande bestämmelserna vad gäller marknaden för nätinfrastruktur tillträde. Utskottet vill här peka på att de konkurrensreglerande bestämmelserna i LEK enligt PTS bedömning är fullt tillämpbara på även lokala marknader. På PTS pågår för närvarande en översyn av den marknadsanalys som myndigheten gör vart tredje år, något som utskottet finner positivt med tanke på att det handlar om en marknad i förändring.

Utskottet finner det uppmuntrande att de lokala marknaderna för bredband har blivit alltmer attraktiva för investeringar under de senaste åren. Det är en

positiv utveckling, och utskottet vill i sammanhanget understryka vikten av att det finns en bredbandsinfrastruktur som är öppen för alla aktörer på lika villkor eftersom en öppen bredbandsinfrastruktur uppmuntrar till konkurrens i fråga om att utveckla nya tjänster och främja innovation. Av betydelse i sammanhanget är bl.a. var de olika aktörerna placerar sig i värdekedjan. Det krävs betydande investeringar för att anlägga den fysiska infrastrukturen. Däremot är det mindre kostsamt att lägga till den aktiva utrustningen eller leverera tjänster till slutkunder, vilket gör att konkurrensen blir hårdare högre upp i värdekedjan. Utskottet noterar i sammanhanget att regeringen i den nya bredbandsstrategin uppmuntrar offentliga aktörer som agerar på marknaden att befinna sig på lägre nivåer i värdekedjan och att parallella infrastrukturer byggs ut där det är möjligt. I bredbandsstrategin påpekas också att en modell för vertikal separation, dvs. att inte erbjuda slutkundstjänster samtidigt med tillhandahållandet av nät och tjänster på grossistnivån, skulle kunna bereda offentliga aktörer möjlighet att agera i samklang med tjänsteleverantörer, vilket i sin tur skulle gynna ett större utbud av tjänster till slutkunder.

Regeringen framhåller i skrivelse 2017/18:47 att kommunernas bredbandsinfrastruktur utgör en viktig tillgång och att tydligare regler eller riktlinjer därför behöver övervägas för att tydliggöra att kommunal infrastruktur för bredband ska tillhandahållas på icke-diskriminerande villkor och tillgodose den efterfrågan som finns på nättillträde från operatörer. Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning. För att kunna utnyttja andras infrastruktur behövs också åtkomst till marken, och denna åtkomst bör säkerställas på ett rättssäkert och långsiktigt hållbart sätt.

I fråga om tillträde till infrastruktur för bredbandsutbyggnad vill utskottet påminna om att utbyggnadslagen (2016:534) som riksdagen beslutade om i maj 2016 (prop. 2015/16:73, bet. 2015/16:TU19, rskr. 2015/16:246) tvingar ägare av fysisk infrastruktur att lämna tillträde till denna under vissa förutsättningar. Med stöd av lagen som trädde i kraft den 1 juli 2016 kan aktörer även tvingas att samordna bygg- och anläggningsprojekt. Det är PTS uppgift att utöva tillsyn och hantera tvistlösningar mellan nättinnehavare och bredbandsutbyggare. Myndigheten har redan avgjort ett antal tvister men eftersom det handlar om en relativt ny lagstiftning är utskottet införstått med att det fortfarande är för tidigt att avgöra hur stor effekt lagen kommer att få på sikt.

Utskottet ser med gillande på att regeringen i sin skrivelse om digitaliseringspolitiken meddelar att den avser att ge PTS i uppdrag att kartlägga och analysera vissa frågor om styrning av stadsnät, tillhandahållande och utbyggnad av bredbandsinfrastruktur och därtill kopplade konkurrensförutsättningar. Regeringen anger också att en renodling av stadsnätmodellen, bl.a. en modell för vertikal separation, där tillhandahållande av nät och tjänster på grossistnivå och försäljning av tjänster till slutkunder över dessa nät skiljs åt, också behöver utredas inom ramen för uppdraget. Utskottet välkomnar detta. Uppdraget kommer således inte enbart att omfatta den fysiska infrastrukturen, som kanalisationsrör och fiber, utan

hela värdekedjan. Vidare meddelar regeringen att de möjligheter som i dag finns att ingå exempelvis kommunalförbund ska beaktas i uppdraget och att PTS i sitt arbete bör ta till vara den kunskap som finns hos Konkurrensverket och samråda med myndigheten.

Mot bakgrund av vad som har anförts ovan finner utskottet inte skäl att vidta några särskilda åtgärder avseende konkurrenssituationen på bredbandsområdet. Utskottet avstyrker därmed motion 2017/18:2256 (M) yrkandena 2 och 3.

Nätneutralitet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om nätneutralitet. Utskottet framhåller att nätneutraliteten värnas i gällande lagstiftning och att PTS genom sin tillsyn på området säkerställer att regelverkets bestämmelser också följs av marknadens aktörer.

Jämför reservation 12 (C).

Bakgrund

Begreppet nätneutralitet bygger på principen att all internettrafik ska behandlas likvärdigt oavsett avsändare, mottagare, plattform eller innehåll. Nätneutralitet omfattar också transparensaspekter som bl.a. gäller operatörernas trafikhantering och avtal gentemot slutkunder.

Motionen

Ola Johansson m.fl. (C) påminner i kommittémotion 2017/18:3756 om vikten av nätneutralitet som något förenklat innebär att all trafik på internet ska få samma prioritet och att operatörerna inte får ge vissa tjänster förtur, eller strypa andra operatörers hastighet. Det är enligt motionärerna viktigt att garantera konsumenternas tillgång till tjänster på internet och säkerställa att operatörerna inte tillåts göra några begränsningar. I yrkande 7 efterlyser motionärerna därför en likabehandling av alla aktörer så att konsumenternas rättigheter skyddas och nya företag får samma chans som de redan etablerade.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att Europeiska kommissionen 2013 presenterade ett förslag till förordning som skulle avlägsna de hinder som fanns för att fullborda den inre marknaden för elektroniska kommunikationer. Den s.k. TSM-förordningen (Telecommunications Single Market) var tänkt att på några punkter komplettera det befintliga EU-regelverket på området. En förordning som är direkt bindande i alla medlemsstater ansågs enligt förslaget

viktig eftersom det fordras en verkligt gemensam strategi för att undvika den rådande tendensen till divergerande nationella lösningar, t.ex. i fråga om ett öppet internet och trafikstyrning. Ett öppet internet ansågs bl.a. viktigt för yttrandefrihet, valfrihet och innovation. Förordningen beslutades i oktober 2015 och började i sin huvuddel tillämpas den 30 april 2016.

Förordningen slår fast att det inte är tillåtet att tillämpa avtal eller erbjudanden som begränsar slutanvändares rätt till ett öppet internet. Leverantören får som huvudregel exempelvis inte styra, strypa eller blockera trafik (trafikstyrningsåtgärder). Reglerna innebär också att leverantören av internetanslutningstjänsten i sina avtal med slutanvändare bl.a. ska informera om hur eventuell trafikhantering och eventuella begränsningar i tjänsten påverkar tjänstekvalitet och tillgång till ett öppet internet.

Det ska dock påpekas att förordningen tillåter trafikstyrningsåtgärder som är nödvändiga för att

- uppfylla lagkrav, domar eller vissa myndighetsbeslut
- upprätthålla säkerhet och integritet i nätet, de tjänster som förmedlas och slutanvändares terminalutrustning
- förhindra en nära förestående överbelastning av nätet eller lindra effekterna av en exceptionell eller tillfällig överbelastning av nätet, under förutsättning att likvärdiga kategorier av trafik behandlas likvärdigt.

Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst omfattas av regelverket, men även andra aktörer, t.ex. nätägare, tjänsteleverantörer och kommunikationsoperatörer kan beröras av regelverket i olika utsträckning.

Riksdagen biföll i mars 2016 regeringens proposition Tillsynsbestämmelser till följd av TSM-förordningen (prop. 2015/16:92, bet. 2015/16:TU12, rskr. 2015/16:184). Härigenom gavs Post- och telestyrelsen (PTS) bl.a. ändrade befogenheter för att säkerställa en öppen internetanslutning. Vid ärendets beredning gjorde utskottet bedömningen att förordningen behandlade frågor som är mycket angelägna ur ett konsumentperspektiv, bl.a. säkerställandet av ett öppet internet och reglering av skyldigheter i fråga om trafikstyrning för leverantörer av internetanslutningstjänster.

Reglerna i förordningen ger också PTS möjlighet att granska hur operatörernas affärsmetoder påverkar tillgången till ett öppet internet, något som utskottet finner angeläget. Kraven i förordningen syftar till att underlätta för konsumenterna att göra välinformerade val. Utskottet noterar också att PTS även har arbetat med riktade informationsinsatser om TSM-förordningen, bl.a. via myndighetens webbplats. Utskottet vill i sammanhanget även framhålla att Berec (det europeiska samarbetsorganet för regleringsmyndigheter inom området elektronisk kommunikation) har tagit fram riktlinjer som ska bidra till en enhetlig tolkning och tillämpning av de nya reglerna.

Av den rapportering (PTS-ER-2017:15) som PTS sammanställt för 2016–2017 om utvecklingen i fråga om nätneutralitet framgår att tillsynsverksamheten gradvis kommer att utökas, något som utskottet

välkomnar. Myndighetens granskningar har hittills främst inriktat sig på företeelser i de mobila näten, men man har även fått vissa indikationer på att slutanvändare upplever begränsningar i de fasta näten som skulle kunna omfattas av reglerna i TSM-förordningen. Vidare kommer PTS att fortsätta med sina enkät- och datainsamlingar för att följa utvecklingen på marknaden. Myndigheten fortsätter sin utvärdering av behovet av nya analysverktyg och hur de ska utformas för att underlätta det framtida granskningsarbetet.

Utskottet konstaterar avslutningsvis att frågan om nätneutralitet i högsta grad uppmärksammas både i EU:s regelverk och i svensk lagstiftning och att PTS har en viktig roll att spela i sammanhanget för att inte minst genom tillsyn säkerställa att regelverkets bestämmelser om nätneutralitet följs av aktörerna på marknaden. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2017/18:3756 (C) yrkande 7.

Integritet och elektronisk kommunikation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om EU:s föreslagna förordning om integritet och elektronisk kommunikation. Utskottet anser att regeringen i sitt arbete tydligt har uppmärksammat behovet av fria dataflöden för att man ska kunna utveckla nya tjänster och främja innovation och konsumentnytta. Samtidigt måste viktiga integritetsaspekter beaktas när personuppgifter hanteras digitalt.

Bakgrund

Ett av målen med strategin för den digitala inre marknaden (DSM) är att öka tilliten till och säkerheten i digitala tjänster. I syfte att uppfylla detta presenterade kommissionen den 10 januari 2017 ett förslag till ny förordning (KOM(2017) 10) för att garantera en starkare integritet i elektronisk kommunikation och samtidigt öppna upp nya affärsmöjligheter. Förordningen om integritet och elektronisk kommunikation är tänkt att ersätta all tidigare lagstiftning som baseras på direktivet om integritet och elektronisk kommunikation (2002/58/EG) från 2002, det s.k. e-Dataskyddsdirektivet. Förordningen föreslås bli tillämplig på all användning av elektronisk kommunikation där slutanvändaren eller dennes s.k. terminalutrustning (exempelvis datorer, surfplattor eller smarta telefoner) befinner sig inom EU.

Motionen

Jörgen Warborn (M) ser i motion 2017/18:1562 med viss oro på de konsekvenser som den nya förordningen om integritet och elektronisk kommunikation kommer att innebära för svenska företag och annonsmarknaden. Motionären påpekar att det digitala samhället innebär

utmaningar för den personliga integriteten och att det måste finnas en balans mellan innovationsmöjligheter, konsumentnytta och skydd av persondata. Den fria rörligheten för data är dock nödvändig för att företagen ska kunna utveckla nya och bättre tjänster för konsumenterna. Motionären vill mot denna bakgrund att regeringen verkar för balanserade och tydliga regler avseende förordningen om integritet och elektronisk kommunikation.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen i skrivelsen Hur Sverige blir bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter (skr. 2017/18:47) bl.a. behandlar frågan om digital integritet och vilken skyddsnivå som är önskvärd. Utskottet delar regeringens uppfattning om att användningen av personuppgifter många gånger är avgörande för att kunna effektivisera och utveckla både de offentliga och de privata tjänster som användarna efterfrågar. Data som genereras ökar kunskaperna om individuella behov och önskemål och kan även ligga till grund för nya tjänster, och på så sätt kan individanpassade lösningar utvecklas. I likhet med regeringen vill dock utskottet samtidigt understryka att rätten till skydd av den personliga integriteten måste värnas, och människors förtroende, trygghet och tillit i digitala miljöer måste upprätthållas.

I skrivelsen gör regeringen bedömningen att den information som framställs eller samlas in i den offentliga sektorn utgör en värdefull tillgång som är gemensam för statliga och kommunala myndigheter och samhället i övrigt. Genom att förädla, sammanställa och på andra sätt använda information kan olika aktörer utveckla nya kommersiella och ideella tjänster och därmed skapa förutsättningar för samhället att tillgodogöra sig det värde informationen kan ha när den används för andra ändamål än myndigheternas egen verksamhet. Aktörer som vill återanvända offentlig information ska därför i största möjliga utsträckning få tillgång till data. Regeringen anser att det ska vara så enkelt som möjligt för så många som möjligt att tillgodogöra sig värdet av denna informationssamling men understryker också att det måste ske på ett rättssäkert sätt, en avvägning som utskottet instämmer i.

Utskottet vill i sammanhanget också påminna om att regeringen i en faktapromemoria (2016/17:FPM70) har behandlat kommissionens förslag till förordning om integritet och elektronisk kommunikation. Av faktapromemorian framgår att regeringen ställer sig positiv till kommissionens förslag, och den bedömning som görs från svensk sida är att uppdateringar av regelverket behövs mot bakgrund av marknads- och teknikutvecklingen, samt är nödvändiga för att göra anpassningar till annan lagstiftning. Regeringens ståndpunkt är också att det i regelverket behöver finnas en bra balans mellan integritetsskyddet för den enskilde och samhällsintressen i övrigt. Vidare bör reglerna utformas så att de är lätta att begripa och följa och att regelverket håller över tid, något som utskottet anser är av stor vikt. Utskottet kan också ansluta sig till regeringens uppfattning i

promemorian om att regelverket behöver utformas så att det stöder tillväxt, datadriven innovation och frihandel.

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att regeringen i ovannämnda skrivelse och promemoria tydligt uppmärksammar vad fria dataflöden innebär för att man ska kunna utveckla nya tjänster och främja innovation och konsumentnytta, samtidigt som viktiga integritetsaspekter måste beaktas när personuppgifter hanteras digitalt. Utskottet anser följaktligen att motion 2017/18:1562 (M) kommer att kunna bli väl tillgodosedd. Motionen avstyrks därför.

Reservationer

1. Digitaliseringens möjligheter, punkt 1 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 45 och

2017/18:3758 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 16.2,

bifaller delvis motion

2017/18:1788 av Kristina Yngwe (C) yrkande 5,

avslår motionerna

2017/18:468 av Lars-Arne Staxäng (M),

2017/18:2194 av Hanna Westerén (S),

2017/18:2655 av Carl Schlyter (MP) yrkande 2,

2017/18:2902 av Edward Riedl (M),

2017/18:2941 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 3,

2017/18:3820 av Mikael Jansson och Jonas Millard (båda SD) yrkande 2 och

2017/18:3941 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 4 och

lägger skrivelse 2017/18:47 till handlingarna.

Ställningstagande

Globaliseringen och digitaliseringen för människorna närmare varandra, och den digitala infrastrukturen är i dag en förutsättning för att kunna leva och verka i hela landet. Sverige har en väl utbyggd it-infrastruktur men vi i Centerpartiet anser att ytterligare åtgärder krävs för att digitaliseringen ska nå sin fulla potential. Fler statliga, regionala och kommunala funktioner behöver öppnas upp för tredjepartsutvecklare samtidigt som en hög nivå av it-säkerhet måste säkerställas. Vi vill också uppmärksamma att en mängd lagar och regelverk behöver ses över för att värna teknikneutralitet och för att de inte ska stå i vägen för digitaliseringen och automatiseringen.

Vi anser vidare att it ska ses som det femte transportslaget vid sidan av vägar, järnvägar, sjöfart och flyg. Därför måste enligt vår mening it-lösningar också göras till ett valbart alternativ vid de åtgärdssvalstudier (ÅVS) som Trafikverket gör i syfte att öka tillgängligheten för människor i hela landet, liksom bli en del av Trafikverkets årliga anslag för nyinvesteringar och underhåll av transportinfrastrukturen. En logisk följd av detta anser vi är att it

– det femte transportslaget – bör övervägas få bli ett av Trafikverkets ansvarsområden för att it därmed på ett mer naturligt sätt ska kunna bli en del av åtgärderna i en ÅVS och ett steg i fyrstegsprincipen.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

2. Digitaliseringens möjligheter, punkt 1 (V)

av Emma Wallrup (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:2941 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 3,
avslår motionerna
2017/18:468 av Lars-Arne Staxäng (M),
2017/18:1788 av Kristina Yngwe (C) yrkande 5,
2017/18:2194 av Hanna Westerén (S),
2017/18:2655 av Carl Schlyter (MP) yrkande 2,
2017/18:2902 av Edward Riedl (M),
2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 45,
2017/18:3758 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 16.2,
2017/18:3820 av Mikael Jansson och Jonas Millard (båda SD) yrkande 2 och
2017/18:3941 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 4 och
lägger skrivelse 2017/18:47 till handlingarna.

Ställningstagande

Vi inom Vänsterpartiet anser att digitaliseringen spelar en stor roll, inte minst för företagare på landsbygden. Vi vill i sammanhanget dock påpeka att satsningar på digitala tjänster kan vara både kostsamma och svåra att genomföra för små kommuner. Regional och nationell samverkan kan emellertid underlätta uppgiften för de små kommunerna. Vi vill här påminna om att den parlamentariska landsbygdskommittén har efterlyst en samlad bild av hur samhällets digitalisering kan bidra till en livskraftig landsbygd. Regeringens mål att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter kräver, enligt vår mening, ytterligare ansträngningar. Vi är övertygade om att digitaliseringen har en stor potential, och vi anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning om digitaliseringens möjligheter för hela landet.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. Digitaliseringens möjligheter, punkt 1 (L)

av Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3941 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 4,
avslår motionerna

2017/18:468 av Lars-Arne Staxäng (M),

2017/18:1788 av Kristina Yngwe (C) yrkande 5,

2017/18:2194 av Hanna Westerén (S),

2017/18:2655 av Carl Schlyter (MP) yrkande 2,

2017/18:2902 av Edward Riedl (M),

2017/18:2941 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 3,

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 45,

2017/18:3758 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 16.2 och

2017/18:3820 av Mikael Jansson och Jonas Millard (båda SD) yrkande 2 och
lägger skrivelse 2017/18:47 till handlingarna.

Ställningstagande

En stabil och snabb uppkoppling i hela landet gör det möjligt att utveckla resfria kommunikationer, vilket innebär att man t.ex. kan organisera och medverka i möten genom kommunikation över nätet. Vi i Liberalerna anser att detta är bra inte minst ur hållbarhetssynpunkt och att det underlättar för fler att delta oavsett var de befinner sig. Tekniska innovationer som Skype, Facetime, Viber och andra plattformar gör det möjligt att kommunicera med sjukvården, utbildningssamordnare, hemtjänst och företag, utöver släkt och vänner. Enligt vår uppfattning innebär god tillgänglighet till bredband att det blir möjligt att bo och verka i hela landet. Vi vill därför att regeringen ska verka för sådana lösningar som underlättar resfri kommunikation.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Mål och bestämmelser om lägsta bredbandshastighet, punkt 2 (L)

av Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3941 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkandena 1 och 2 samt avslår motion

2017/18:3941 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Sverige ska ha en bredbandsuppkoppling i världsklass, och alla ska kunna vara delaktiga i det digitala samhället. Därför vill vi i Liberalerna införa en digital allemansrätt som garanterar en stabil och snabb uppkoppling i hela landet. Bredband är enligt vår mening en grundläggande del av Sveriges infrastruktur. Tillgång till en bra it-infrastruktur har en avgörande betydelse för företagen, den offentliga sektorn och hushållen. Tyvärr har i många fall de som bor och verkar utanför tätorterna fortfarande inte tillgång till en fullgod uppkoppling. Regeringen anger i sin skrivelse om digitaliseringspolitiken att man har som ambition att ”så många som möjligt” ska ha tillgång till bredbandsuppkoppling, vilket i praktiken innebär att det 2025 fortfarande kommer att finnas hushåll och företag som inte har tillgång till 100 Mbit/s-bredband. Enligt vår mening är detta inte en tillräckligt hög ambitionsnivå. Vi anser att målet bör vara att alla hushåll och företag ska ha tillgång till åtminstone denna hastighet senast 2025. Detta ligger också i linje med det förslag som den parlamentariska landsbygdskommittén (2017:1) lagt fram i sin utredning.

Vi konstaterar vidare med tillfredsställelse att regeringen nyligen har ändrat i förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation, vilket innebär att nivån för den lägsta hastigheten i den internetanslutning som ingår i den samhällsomfattande tjänsten fr.o.m. den 1 mars 2018 har höjts från 1 Mbit/s till 10 Mbit/s. Detta är något som vi har efterlyst för att kunna möta den utveckling som skett med allt snabbare uppkoppling och växande datamängder.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

5. Tillgång till it-infrastruktur, punkt 3 (M, C, L, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), Edward Riedl (M), Boriána Åberg (M), Nina Lundström (L), Robert Halef (KD), Erik Ottoson (M) och Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:551 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5.2 i denna del,

2017/18:2198 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S) i denna del,

2017/18:3411 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 5,

2017/18:3462 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 28 i denna del,

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 44,

2017/18:3741 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 16,

2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 4 och

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 12,

bifaller delvis motionerna

2017/18:151 av Said Abdu (L) yrkande 1.1,

2017/18:673 av Lars Eriksson m.fl. (S),

2017/18:924 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkande 5,

2017/18:1368 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2017/18:2029 av Anette Åkesson (M) yrkande 2,

2017/18:2137 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),

2017/18:2197 av Monica Haider och ClasGöran Carlsson (båda S) och

2017/18:2256 av Anette Åkesson m.fl. (M) yrkande 1,

avslår motionerna

2017/18:2256 av Anette Åkesson m.fl. (M) yrkande 5 och

2017/18:2723 av Lotta Olsson (M) samt

lägger skrivelse 2017/18:54 till handlingarna.

Ställningstagande

Bra mobiltäckning och goda uppkopplingsmöjligheter blir allt viktigare för invånarna, och det gäller både arbete och fritid. Vi inom Alliansen är övertygade om att Sverige behöver bra mobila och digitala kommunikationer som erbjuder god geografisk täckning och har tillräcklig kapacitet eftersom allt fler vill dra fördel av mobil och digital teknik. Vi vill också peka på att alliansregeringen genomförde en lång rad åtgärder på området, inte minst för att förbättra mobiltäckningen. Det handlade exempelvis om ändrad lagstiftning, bättre information och starkare konsumentlagstiftning. En väl utbyggd digital infrastruktur är och förblir en avgörande förutsättning för att

människor ska kunna bo och verka i hela landet, och den erbjuder även möjligheter för nya jobb, tillväxt och tillgång till välfärdstjänster. Tillgång till bredband är också avgörande för ett bra företagsklimat.

I internationell jämförelse ligger Sverige fortfarande bra till, men om vi ska kunna möta framtidens utmaningar måste vi bli ännu bättre på att ta till vara den digitala utvecklingen. Fortfarande saknar dessutom många som bor i lands- och glesbygden tillgång till bredband. När välfärdstjänster flyttar över till framtidens tekniklösningar måste även invånarna i Sveriges mer glesbefolkade områden ges möjlighet att kliva på det digitala tåget. För att digitaliseringen av hela Sverige ska ta ytterligare fart krävs därför en fortsatt utbyggnad av it-infrastrukturen. Detta förutsätter också kreativa lösningar som exempelvis samförläggning av bredbandsinfrastruktur med annan infrastruktur och en mer snabbfotad användning av frekvenser för mobilt bredband. I sammanhanget kan nämnas att vid utskottets offentliga utfrågning om dagens och framtidens it-infrastruktur den 6 februari 2017 (2016/17:RFR20) delgavs bl.a. de erfarenheter som Bräcke kommun gjort av bredbandsutbyggnad i glesbygden.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

6. Bredbandsstöd, punkt 4 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), Edward Riedl (M), Boriana Åberg (M) och Erik Ottoson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3833 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 47 och avslår motionerna

2017/18:817 av Johan Löfstrand m.fl. (S) och

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Vi vill inledningsvis peka på de stora satsningar på bredband alliansregeringen gjorde inom ramen för landsbygdsprogrammet och vi vill också betona vikten av att regeringen fortsätter arbetet med att förbättra bredbandstäckningen. Vi anser att staten har en viktig roll i sammanhanget, i synnerhet i de områden där det saknas kommersiella förutsättningar för utbyggnaden. Det är viktigt att regeringen säkerställer att de statliga stöden för bredbandsutbyggnad endast tillfaller de utbyggnadsprojekt som annars inte hade blivit av. Det har även

Riksrevisionen påpekat i sin granskning Bredband i världsklass? (RiR 2017:13). I samband med utbyggnaden understryker vi nödvändigheten av att den görs på ett teknikneutralt sätt för att öka effektiviteten och snabbheten i arbetet.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

7. Bredbandsstöd, punkt 4 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkandena 4 och 5 samt avslår motionerna

2017/18:817 av Johan Löfstrand m.fl. (S) och

2017/18:3833 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 47.

Ställningstagande

För den fortsatta utbyggnaden i områden där det saknas kommersiella förutsättningar är bredbandsstödet av central betydelse för att göra det möjligt för människor att få tillgång till fiber och därmed möjlighet att inkluderas i det digitala samhället. Därför anser vi i Centerpartiet att det är viktigt att bredbandsstödet i första hand går till dessa områden eller till de hushåll som har blivit av med kopparnätet.

I sammanhanget vill vi uppmärksamma att många byalag och samfällighetsföreningar vittnar om svårigheter i handläggningsprocessen för bredbandsstödet. Med anledning av detta vill vi att handläggningsprocessen för bredbandsstödet ses över i syfte att effektivisera den och göra det enklare att pengarna kommer de sökande till handa utan byråkratiskt krångel.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

8. Bredbandskoordinatorer, punkt 5 (KD)

av Robert Halef (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD) yrkande 57.

Ställningstagande

Vi kristdemokrater vill lyfta fram bredbandskoordinatorernas betydelse för utbyggnaden av it-infrastrukturen i Sverige. Bredbandskoordinatorerna kom till 2015 efter ett regeringsbeslut, och de har till uppgift att arbeta för bredbandsutbyggnad i det egna länet, och också för länsöverskridande samarbeten. De ska även stödja och främja kommunernas arbete med bredbandsfrågor, samt det arbete som bedrivs av landets fiberföreningar. Vi vill understryka den viktiga funktion som bredbandskoordinatorerna har i sammanhanget som kontaktpunkter för bredbandsfrågor för både offentliga och privata aktörer. För att underlätta bredbandsarbetet i hela landet efterlyser vi därför en fortsatt satsning på bredbandskoordinatorer.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

9. Teknikskiftet i det fasta telefonnätet, punkt 6 (M, C, L, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), Edward Riedl (M), Boriana Åberg (M),
Nina Lundström (L), Robert Halef (KD), Erik Ottoson (M) och Daniel
Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:551 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5.2 i denna del,
2017/18:3145 av Betty Malmberg (M),
2017/18:3462 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 28 i denna del,
2017/18:3758 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 32 och
2017/18:3894 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 23 och
bifaller delvis motionerna
2017/18:2024 av Maria Plass (M) och
2017/18:2198 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S) i denna del.

Ställningstagande

I takt med att kopparnätet stängs av i allt fler delar av landet anser vi inom Alliansen att det krävs likvärdiga alternativ till kopparnätet för att kompensera

de hushåll som drabbas. Detta riskerar att drabba landsbygdens invånare hårdast eftersom alternativen där till en fast förbindelse, t.ex. i form av ett fibernät eller mobilt nät med hög överföringshastighet, inte finns eller är alltför kostsamma. Vi vill därför se över möjligheterna att ansvariga aktörer ska kunna erbjuda en fullgod ersättning till en rimlig kostnad för telefon- och bredbandstjänster innan den fasta förbindelsen avvecklas. Detta anser vi vara avgörande för att säkerställa att den digitala tillgängligheten i hela landet inte försämras när kopparnätet försvinner.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

10. Statens innehav av digital infrastruktur, punkt 7 (M, C, L, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), Edward Riedl (M), Boriana Åberg (M), Nina Lundström (L), Robert Halef (KD), Erik Ottoson (M) och Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3894 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi inom Alliansen vill uppmärksamma att kapaciteten i datanäten blir en allt större utmaning i takt med att nya tjänster tillkommer samtidigt som konsumenterna blir alltmer uppkopplade och efterfrågar ständigt högre hastigheter. Trafikverket såväl som Affärsverket svenska kraftnät samt ytterligare ett antal statliga aktörer har fiberoptiska nätverk som sträcker sig över hela landet. De används i huvudsak för att styra järnvägs- och kraftledningsanläggningar. Delar av dessa fibernät är i dagsläget inte fullt utnyttjade, vilket också Riksrevisionen framhåller i sin granskning Bredband i världsklass? (RiR 2017:13). I likhet med Riksrevisionen och flera tidigare utredningar anser vi att det är tydligt att den statligt ägda it-infrastrukturen inte utnyttjas optimalt, och att den skulle kunna användas mer effektivt om det fanns en samordning mellan aktörerna. Utöver minskade kostnader samt ökad säkerhet och robusthet i näten skulle detta också bidra till att underlätta bredbandsutbyggnaden och därmed till att uppnå de politiska bredbandsmålen. Därför är det enligt vår mening angeläget att de olika fibernäten i statlig ägo tillgängliggörs för marknaden.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

11. Särskilt om 700 MHz-bandet, punkt 8 (C, L, KD)

av Nina Lundström (L), Robert Halef (KD) och Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3462 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 28 i denna del,
2017/18:3758 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 27 och
2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD) yrkande 56.

Ställningstagande

Tillgång i hela landet till bra mobilt bredband och telefoni är i dag helt avgörande för samhället, och vi anser därför att Sverige behöver ett snabbt och säkert mobilnät med god kapacitet och bättre geografisk täckning än i dag. Vi vill här påminna om alliansregeringens viktiga beslut att frigöra 700 MHz-bandet i syfte att förbättra möjligheterna till mobil kommunikation. Vår uppfattning är att ett kommersiellt tillgängliggörande av 700 MHz-bandet är ett viktigt steg för att skapa bättre bredbandstäckning i hela landet och vi beklagar därför regeringens saktfärdighet vad gäller hanteringen av frågan, något som vi anser har försenat arbetet med att förbättra täckningen, inte minst i glesbygden. Nu har PTS preliminärt fastställt tidpunkt för en auktion i slutet av året. Vi vill i sammanhanget understryka vikten av att undvika förseningar i denna process. När väl 700 MHz-bandet auktioneras ut vill vi också betona att det är av största vikt att tillgodose såväl civilsamhällets som blåljusmyndigheternas behov av nödvändigt frekvensutrymme.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

12. Nätneutralitet, punkt 10 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3756 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 7.

Ställningstagande

Det är viktigt att garantera att konsumenterna får tillgång till tjänster på internet utan att företag ska kunna begränsa denna. Det handlar med andra ord om att värna nätneutraliteten som kortfattat innebär att all trafik på internet ska få samma prioritet och att operatörerna inte får ge vissa tjänster förtur eller strypa hastigheten för andra tjänster. Vi i Centerpartiet vill se en lika-behandling av alla aktörer så att konsumenternas rättigheter skyddas och nya företag får samma chans som de redan etablerade.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

Bredbandsstöd, punkt 4 (L)

Nina Lundström (L) anför:

När det gäller frågan om bredbandsstöd vill jag här särskilt uppmärksamma att Liberalerna i sin budgetmotion för 2018 (mot. 2017/18:3752) i jämförelse med regeringen anslog 100 miljoner kronor mer årligen till bredbandsutbyggnad inom utgiftsområde 23 (areella näringar, landsbygd och livsmedel) eftersom vi ser ett tydligt behov av satsningar på en förbättrad uppkoppling i hela landet och också är beredda att göra de prioriteringar som krävs för en snabbare utbyggnad av bredbandet. Dessa satsningar är nödvändiga för att Sverige ska ha en bredbandsuppkoppling i världsklass, och Liberalernas uppfattning är att bredbandet i dag utgör en lika viktig del av infrastrukturen som el- och vägnäten. En god digital uppkoppling är viktig för såväl privatpersoner som företag och oerhört viktig för den regionala tillväxten.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2017/18:47

Regeringens skrivelse 2017/18:47 Hur Sverige blir bäst i världen på att använda digitaliseringsens möjligheter – en skrivelse om politikens inriktning.

Följdmotionen

2017/18:3941 av Nina Lundström m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en digital allemansrätt och bredband till alla och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målet att alla hushåll och företag ska ha tillgång till 100 Mbit per sekund senast 2025, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändring i förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation i fråga om samhällsomfattande tjänster (SOT-nivån) och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om resfri kommunikation och tillkännager detta för regeringen.

Skrivelse 2017/18:54

Regeringens skrivelse 2017/18:54 Riksrevisionens rapport om regeringens insatser för att uppfylla det bredbandspolitiska målet.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:151 av Said Abdu (L):

- 1.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgången till väl fungerande infrastruktur och bredband i Dalsland och Värmland och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser tillgången till bredband.

2017/18:468 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur det digitala samhället kan tillgängliggöras för fler och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:551 av Jan Björklund m.fl. (L):

- 5.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av god tillgång till posttjänster och digital infrastruktur i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser tillgång till digital infrastruktur.

2017/18:673 av Lars Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att ge tillgång till bredband i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:817 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att de resurser som satsas för utbyggnad av bredband kommer även mindre kommuner och landsbygd till del, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:924 av Johan Nissinen m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bredband och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1368 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur mobiltäckningen kan förbättras runt om i landet och även, genom kommunerna, se över möjligheterna till utökad utbyggnad av bredband i glesbygden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1562 av Jörgen Warborn (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på för balanserade och tydliga regler avseende e-privacyförordningen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1788 av Kristina Yngwe (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att digitaliseringen bör få en framskjuten plats i utvecklingen av landsbygd och glesbygd och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2024 av Maria Plass (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge Post- och telestyrelsen (PTS) i uppdrag att kontinuerligt och långsiktigt se till att säkerheten för boende inte försämras när det fasta

telefonnätet stängs av och läggs ned, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2029 av Anette Åkesson (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att ta fram en strategi för hur Sverige ska öka utbyggnadstakten för fiber utanför tätorter och småorter så att den digitala klyftan inte fortsätter att vidgas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2137 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta satsningarna på utbyggnad av bredband och it på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2194 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera fortsatta insatser för digitalisering och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2197 av Monica Haider och ClasGöran Carlsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för förbättrad mobiltäckning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2198 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att fortsatt verka för att säkerställa tillgången till telefoni och bredband för privatpersoner, företag och kommuner i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2256 av Anette Åkesson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tas fram en strategi för att påskynda utbyggnaden av fiber utanför tätorter och småorter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna möjligheten till konkurrens mellan lokala och nationella aktörer som historiskt har visat sig främja utbyggnad och låga slutkundspriser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning av hur monopolsituationer i ägandet som motverkar samhällsnyttan av it-infrastruktur kan motverkas och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tas fram mobiltäckningsmål som anger täckningsgrad av geografisk yta (för både datatjänster och taltjänster) som kan tillföras till bredbandsstrategin, så att även exempelvis vägsträckor inkluderas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2655 av Carl Schlyter (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera risker med artificiell intelligens för att säkerställa mänsklig kontroll och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2723 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mobiltelefon-täckning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2902 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka områden som lämpar sig för användandet av mobilt bank-id vid underskrifter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2941 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om digitaliseringens möjligheter för hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3145 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att kopparnätet i regel finns kvar till dess att annat likvärdigt bredband kan erbjudas i området och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3411 av Lars Hjulmered m.fl. (M, C, L, KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av god tillgång till posttjänster och digital infrastruktur i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3462 av Nina Lundström m.fl. (L):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om digital infrastruktur och bredband och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C):

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur tillgång till uppkoppling kan svara mot behovet senast år 2025 och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn för att uppdatera lagar och regelverk för teknikneutralitet och digitalisering och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3741 av Penilla Gunther m.fl. (KD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den digitala jämlikheten behöver utökas genom tillgång till bredband/fiber över hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3756 av Ola Johansson m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nätneutralitet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3758 av Anders Åkesson m.fl. (C):

- 16.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att it och cykel ska räknas som egna transportslag jämte bil, båt, flyg och tåg och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser it.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att PTS mål om att öka mobiltäckningen där det i dag finns brister för att ge garanterad tillgång till mobilt bredband och telefoni i hela landet snarast uppnås via auktionen av 700 MHz-bandet, samtidigt som blåljusmyndigheternas funktion och tillgång till bandbredd tillgodoses, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att garantera en fullgod ersättning till en rimlig kostnad för telefoni- och bredbandstjänster innan den fasta förbindelsen tillåts brytas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD):

56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att delar av 700-megahertzbandet snabbt auktioneras ut och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta satsningen på bredbandskoordinatorer och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en infrastruktur som gör att den tekniska utvecklingen kommer hela landet till del och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3820 av Mikael Jansson och Jonas Millard (båda SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bereda förutsättningarna för ett övergripande statligt ansvar för Sveriges digitalisering och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3833 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en teknikneutral utbyggnad av bredband i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att bredbandsstödet i första hand går till hushåll och fastigheter som inte finns i kommersiellt attraktiva områden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga ansökningsprocessen för bredbandsstöden i syfte att effektivisera handläggningen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en fungerande infrastruktur som gör det möjligt att driva företag i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3894 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, L, KD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de olika fibernäten i statlig ägo ska tillgängliggöras för marknaden och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att de hushåll som kommer att mista sin tillgång till kopparnätet erbjuds likvärdiga alternativ innan kopparnätet kopplas bort, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.